

Vpl. Pyhäjärvi

Perjantai 18. maaliskuuta 2016

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 3 61. vuosikerta

Säätiölle nimettiin uusi asiamies ja kunniajäsen

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvosto kutsui helmikuun lopulla pidetyssä vuosikokouksen uuden kunniajäsenen: tittelin ja kunniakirjan sai **Yrjö S. Kaasalainen** Harjavallasta.

Kokouksessa valittiin säätiölle myös uusi asiamies, kun tehtävää lupautui hoitamaan **Kirsti Naskali** Nokialta. Edellinen asiamies **Pirjo Kiiala** Tampereelta jatkaa hallituksessa Naskalin varajäsenenä ja toimii samalla vara-asiemiehenä tehtäviä siirrettyinä.

Puheenjohtajistoon ei tullut muutoksia.

SIVU 8

Yrjö S. Kaasalainen (oik.) kutsuttiin Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kunniajäseneksi. Kiitoksia ojentamassa Esko Pulakka, Pertti Hakanen ja Pirjo Kiiala. Kuva: Yrjö Inkinen.

Paikannimien tutkailu jatkuu

Kauko Hinkkanen jatkaa pyhäjärveläisten paikannimien taustoittamista. Tässä yksi esimerkki:

Rokkamäk oli mäki, joka sijaitsi **Heikki Ramman** pihasta noin 100 m *Sumpulaan* päin.

Näiltä tienoilta lienevät saaneet alkunsa niin monet pyhäjärveläiset kum-

mitustarinat. Niille on annettu aiheen lähistöllä sijaitseva hautausmaa, sekä siellä asustava huuhtaja. Lisäksi salaperäinen kumina aiheutti oman tarinansa. Se kuului askelten tahdissa alla olevasta maasta.

SIVU 11

*Hyvää
pääsiäistä!*

Virpomaloruja SIVU 6

TILAA PYHÄJÄRVI-LEHTI
omaksi, tai ystävälle
ja sukulaiselle lahjaksi!

Soita p. 040 730 2622
tai tilaa s-postitse
tai kotisivujemme kautta.

Vuosikerran hinta edelleen
vain 30 euroa

18. maaliskuuta 2016

Kaunis historiallinen Kannas

Kevät tulee! Ensimmäiset joutsenet ovat varma kevään merkki ja Siuroon ne saapuvat maaliskuun alkupäivinä. Mutta televisiossa saatiin ihailta kaunista kesää jo helmikuussa. TV 1:llä esitettiin mielenkiintoinen Arvo Tuomisen toimittama ohjelma "Kannaksen kierros". Kannaksen luonto ja upeat maisemat olivat alkukesän vehreydessä oikeuksissaan.

Ohjelmassa tehtiin mielenkiintoisia havaintoja asioista ja ilmiöistä ja käsiteltiin historiaa jopa tuhannen vuoden ajalta. Jo ohjelman alussa Viipurissa tuotiin esiin Karjalan Kannaksen historian monivaiheisuus ja -kerroksellisuus. Viipuri ja koko Kannas on kokenut vuosisatojen kuluessa paljon ja nähnyt monenlaisia vallanpitäjiä.

Esiin tuotiin myös harvemmin esiteltyjä kohteita, kuten Koivisto, Inon linnoitusalue tai melko tuntematon historian erikoisuus Kirjasalon tasavalta. Oli surullisen näköisiä paikkoja, mutta oli myös upeita kohteita, kuten Viipurin kirjastotalo. Onneksi venäläiset kertojatkin ottivat ainakin jonkin verran esiin myös suomalaista historiaa.

Ohjelmassa näytettiin aina välillä kierroksen reittiä. Keski-Kannaksella se näytti kulkevan Laatokan rantaan. Odotin mielenkiinnolla, käydäänkö Sortanlahdessa vai Taipaleenjoen suussa. Käytiin Taipaleenjoen suussa.

Käymisen arvoinen se onkin, sekä luontonsa että historiansa puolesta. Taipaleen vanhasa lossirannassa haastateltiin venäläistä sotahistorian tutkijaa. Hän totesi asian, jonka viime kesänä itsekkin surukseni huomasin: alueen ainutlaatuisuudelle ja historialliselle merkitykselle ei ole annettu mitään arvoa, kun joen rannat ja koko alue on miehitetty uusrikkaiden taloilla ja laiturirakennelmilla. Neuvostoaikana rannat jätettiin yleensä rakentamatta, datsakylätkin tehtiin jonkin matkan päähän rannasta, mutta nyt ranta-alueet on pilattu.

Venäläistutkija oli pahoillaan siitä, että ko. aluetta ei oltu saatu rauhoitettua valtiolliseksi luonnonsuojelualueeksi. Alue on monen suomalaisen sotilaan ja tuhansien venäläisten sotilaiden hauta-alue ja olisi ansainnut senkin vuoksi tulla kunnioitetuksi.

Ohjelma lienee Yle Areenassa edelleen katsottavissa. Arvo Tuominen on joitakin vuosia sitten tehnyt myös ohjelmasarjan "Laatokan ympäri". Toivottavasti ohjelmia saadaan lisää, kyllä Kannaksen historiassa kerrottavaa riittää.

KIRSTI NASKALI
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen ja
asiamies

70. Vpl. Pyhäjärvi-juhlat Järvenpäässä sunnuntaina 10.7.2016.

Vpl. Pyhäjärvi -juhlat Järvenpäässä antavat hyvän syyn tutustua myös Tuusulanjärven kulttuurikohteisiin

Ensi kesän Pyhäjärvi-juhlat vietetään 10.7. Tuusulanjärven ainutlaatuisessa kulttuurimaisemassa. Monet mielenkiintoiset vierailukohteet ovatkin nyt helposti ulottuvillasi, kun tulet Järvenpäähen jo lauantaina. Itse juhlat vietetään sunnuntaina.

Kohteet ovat vain pienen matkan päässä toisistaan ja lähellä pääjuhlapaikkaa, Järvenpään seurakuntaopistoa.

Rantatien taiteilijat

Tuusulanjärven alueella vaikuttivat monet Suomen kulttuuripersoonat 1900-luvun alkupuolella. Rantatiellä saattoivat kohdata niin varakkaat virkamiehet ja kauppiat kuin suomalaiset taiteilijat.

Kauniiseen maaseutumiljööseen kotiutui ainutlaatuinen taiteilijayhteisö.

Ensimmäiseksi alueelle muuttivat kansalliskirjailija **Juhani Aho** ja hänen vaimonsa, taidemaalari **Venny Soldan-Brofeldt** vuonna 1897. Pian heitä seurasivat mm. taidemaalari **Pekka Halonen** ja **Eero Järnefelt**, runoilija **J. H. Erkko** sekä säveltäjä **Jean Sibelius**. Runoilija **Eino Leino** puolestaan oli alueen täysihoitoloiden kanta-asiakas.

Halosenniemen taiteilijakoti

Halosenniemi oli taidemaalari **Pekka Halosen** erämaateljee, koti ja taiteilijayhteisön "olohuone". Seitsemän huonetta ja keittiön käsittävä kansallisromanttinen hirsirakennus valmistui vuonna 1902. Yläkerrasta löytyvät perheen yksityiset tilat ja alakerrasta yleiset tilat sekä taiteilijan korkea työtila.

Tämä näyttävä taiteilijakoti on entisöity alkuperäiseen asuunsa ja toimii nykyisin taidemuseona. Ensi kesän näyttely on nimeltään *Kesän taikaa – Pekka Halosen ja aikalaisten taidetta*. Museo on avoinna ti-su klo 12–17.

Sibeliuksen koti Ainola

Jean Sibelius ihastui luonnonkauniiseen Kielomäkinimiseen paikkaan. Sinne valmistui vuonna 1904 arkkitehti **Lars Sonckin** piirtämä hirsihuvila, joka sai nimen Ainola säveltäjämentarin puolison mukaan.

Huvila palveli pariskunnan kotina aina heidän elämänsä loppuun saakka. Nykyisin Ainola on Suomen kansainvälisesti tunnetuin kotimuseo ja ainutlaatuinen osa kansallista kulttuuriperintöämme. Museo on avoinna ti-su klo 10-17.

Kiehtova lottamuseo

Lotta Svärd Säätiön ylläpitämä lottamuseo tallentaa lottien historiaa ja tutkii naisten vapaaehtoistyötä osana maamme historiaa.

Tänä vuonna juhlietaan toiminnan 20:tta vuotta. Päänäyttely *Lotan tarina – Vaadi aina ensin itseltäsi* on elämyksellinen ja koskettava näyttely, jonka lähtökohtana ovat lottien henkilökohtaiset kokemukset. Museo on avoinna ti, to-su klo 11-18 ja ke 11-19.

Vielä jotain muuta?

Käymisen arvoisia kohteita Tuusulanjärven ympäristössä ovat myös mm. ilmatorjuntamuseo, 1900-luvun alun Tuusulan työläiskotimuseo sekä pikantti Aleksis Kiven kuolinmökki.

Lisätietoja alueen käyntikohteista löytyy osoitteesta www.visittuusulanjarvi.fi

Missä yöpyä?

Juhlien pitopaikassa, Järvenpään seurakuntaopistolla on mahdollista majoittua hintaan 60 euroa / henkilö.

Opistolta löytyy sekä kahden että yhden hengen huoneita, jotka ovat hotellitasoa sisältäen oman wc:n ja suihkun. Huoneissa on valmiina vuodevaatteet ja pyyheliinat. Kaikki huoneet ovat allergiahuoneita, joten lemmikkejä ei sallita. Ilta-palan voi varata erikseen.

Varaukset opistolle tulee tehdä juhannukseen mennessä.

Varaukset
Kati Väliaholle
numeroon 040 721
9293 tai sähköpostitse
osoitteella
kati.valiaho@seurakuntaopisto.fi

Hotelli Krapi sijaitsee Rantatien varrella ja siellä on 25 kahden hengen huonetta sekä yksi yhden hengen huone. Puhelin 09 274841, sähköposti info@krapi.fi

Hotelli Scandic Järvenpää on aivan Järvenpään keskustassa, rautatieaseman vieressä. Hotellissa on myös italialainen ravintola ja sekä kahvila.

Puhelin 09 27141, sähköposti jarvenpaa@scandichotels.com.

KIRSI
HEDENSTAM

Juhlien ohjelma 10.7.2016

JÄRVENPÄÄN KIRKKO

Klo 9.45

Seppeläpartioiden lähettäminen

Klo 10 – 11.5. Messu

JÄRVENPÄÄN
SEURAKUNTAOPISTO

Klo 11.30 – 14 Ruokailu

Klo 12.30 – 13.30

Kaiun muistoviesti -kilpailu

Klo 14.30 – 16

PÄÄJUHLA

Tarkempi ohjelma, kulkuyhteydet ja tapahtumakartta esitellään kesäkuussa ilmestyvässä juhlanumerossa.

Tärkeitä päätöksiä säätiömme alkuajoilta

Helmikuun lehdessä kirjoittelin säätiömme tärkeistä päätöksistä Vpl. Pyhäjärvi-historian aikaansaamiseksi.

Ennakkoluulottomasti mutta päättäväisesti historiahanketta ajanut toimikunta ja sittemmin säätiön virallinen hallitus toteutti yli kolme vanhaa miljoonan maksaneen kirjan painatuksen. Eri puolilla asuneen pyhäjärveläiset vastasivat hankkeeseen seuraavien vuosien aikana myönteisesti ennakkotilaamalla satamäärin kirjaa ja ajamalla edustamiensa entisten pyhäjärveläisten yhdistyksen varojen lahjoittamista säätiölle.

Niinpä vuoden 1950 loppuun mennessä olikin lahjoituksina saatu varoja runsaat miljoona vmk, joista osa kohdistettiin historia-hankkeeseen ja osa säätiön muun toiminnan käynnistämiseen. Rahaa kyllä jo tarvittiinkin, sillä kirjanhankke oli edennyt jo ennakkomaksujen aikaan ja vuoden 1950 aikana maksettiin kirjanhanketta jo 1 742 706 vmk.

Säätiö velkaantuu

Nyt joutui säätiö tekemään velkaa. Keuruun Säästöpankilla lainaa otettiin 500 000 vmk. Pyhäjärven Nuoriseseura antoi lainaa 450 000 vmk.

Seuraavana vuonna tarvittiin lisää lainaa. Vaikka Pyhäjärven Maidonmyyntiosuuskunnan päättävät tahot eivät lahjoittaneet varojaan uudelle säätiölle, lainaa ne sentään myönsivät 450 000 vmk. Suuriin lukuun tuki tottunut säätiön ensimmäinen talouden-

hoitaja **Vilho Toiviainen** joutui tilikirjaan kirjaamaan vuoden 1950 aikana lainasaldoksi peräti 1 450 000 vmk. Lainojen takasinmaksu alkoi seuraavan vuoden aikana ja niinpä vuoden päättyessä lainaa oli jäljellä enää 650 000 vmk.

Omaisuus karttuu – apurahoja haetaan

Jos oli velkaa, niin olihan sitä jo omaisuuttakin. Vuoden 1951 aikana **Jalmari Pusan** erityistoive saada oma Karjala-talon tontti Vammalasta toteutui. Säätiö osti Vammalan kaupungilta tilan 160 000 vmk kauppahinnasta. Hinta tuntui halvalta ja säätiön hallituksen puheenjohtaja **Jalmari Pusa** totesikin kirjeessään Vilho Toiviaisille ”Se on kuule miljoonan arvoisen tontti”.

Kirjoja oli vuoden päättyessä varastossa 1166 kpl arvoltaan 1 555 127 vmk. Kirjan myynti oli edennyt suunnitelmien mukaisesti ja vaikka lainaa olikin vielä jäljellä, sitä oli lyhennetty tuntuvasti. Vuoden 1953 tilinpäätöksen tilintarkastajat kirjoittivat mm ”*Säätiöllä ei ole yhtään lainaa*”.

Aika pian säätiömme perustamisen jälkeen hallitus aloitti myös apurahojen jaon opiskelijoille. Niinpä vv. 1951-1957 erisuuruisia apurahoja jaettiin 126 opiskelijalle. Myöhemmin apurahojen jako tyrehtyi varojen vähyyden johdosta, mutta alkoi sitten 1980-luvulla uudelleen. Ja kuten olemme huomanneet, säätiöllä on tällä hetkellä useita rahastoja, joista vuosittain on myönnetty apurahoja paitsi opiskelijoille myös

erilaisiin pyhäjärveläisyyttä ja karjalaisuutta tukeviin hankkeisiin.

Vpl. Pyhäjärvi-lehti aloittaa

Säätiön ensimmäisten vuosien tärkeisiin päätöksiin kuului myös Vpl. Pyhäjärvi-lehden perustaminen.

Lehti aloitti säännöllisen toimintansa vuoden 1956 alusta ja tilaushinta oli 300 vmk. Tilaajia oli ensimmäisen vuoden aikana 782 kpl, mutta seuraavan vuoden päättyessä jo 1342 kpl. Lehtemme väiheistä saamme varmasti tämän vuoden aikana vielä laajemman seilonteon.

Oman talon hankkeesta luovutaan

Toisinaan kielteinenkin päätös saattaa olla onnistunut päätös. Näin voitaneen todeta säätiön oman talon hankkeen kohdalla.

Hallitus ja hallintoneuvosto pohtivat useissa kokouksissa oman talon rakentamista yhteisesti naapurissa olevien karjalaisseurojen kanssa. Suunnitelmassa oli rakennuttava 2800 neliömetriä käsittävä talo, jossa olisivat tilat omaa museoesineistöä varten, juhlatilat näyttämöineen ja kokoustiloineen. Osa talosta olisi käsittänyt vieraalle vuokrattavia liiketiloja.

Hallintoneuvosto käsitteli myönteisesti kokouksessaan 14.3.1954 ja edellytti seuraavaksi tarkkojen piirustusten ja kustannusarvioiden esittämistä hallitukselta. Hallitus päätti kuitenkin kokouksessaan 15.6.1954 hankkeen toteuttamista mahdottomana ja niin asia raukesi.

Voitaneen kai useiden vuosikymmenien jälkeen todeta – onneksi, sillä monet vastaavat hankkeet ovat muodostuneet omistajilleen varsin raskaiksi.

Tontti jäi edelleen säätiön omistukseen. Vuoden 1982 aikana Vammalan kaupungin kanssa saatiin tonttikaupat neuvoteltua ja niinpä rakentamaton tontti myytiin kaupungille 150 000 markan arvosta. Niin halvalla voisi moni äkkiseltään todeta, mutta pitää ottaa huomioon, että vuoden 1963 rahan arvo muuttui niin, että kaksi nollaa hävisi, joten kyllä tontin arvo oli melkoinen vastaten ostovoimaltaan tämän päivän rahassa 64 000 euroa.

Tämän kirjoittaja oli vuodesta 1973 lähtien ollut säätiön asiamiehenä ja mukana siis tonttikaupoissa. Muistan kuinka kesäisenä päivänä suunnittelimme, miten tontin myynnistä vähin äänin saadaan julkinen. Yhdessä hallituksen jäsenen **Eemil Hinkkasen** ja **Toivo Hinkkasen** sekä hallintoneuvoston puheenjohtaja **Erkki Pärssisen** kanssa menimme tontin laidalle ja otin tonttikartan esiin ja kävelimme rajapyykkejä tarkastamaan.

Vajaassa kymmenessä minuutissa tuli paikalle kaksikin naapuria tiedustelemaan, mikä on homman tarkoitus. Kerroimme heille tontin myynnin olevan kyseessä ja heidän pelästyksensä oli alkuun tietysti melkoinen. Kauppaa käytiin heti alusta pitäen kaupungin kanssa ja kuten todettua, se päättyi varmasti molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun.

Pyhäjärvi juhlat alkavat

Ensimmäiset Vpl. Pyhäjärvi juhlat järjestettiin yksipäiväisinä Siurossa 27.7.1947 Siurossa. Seuraavana vuonna juhlat olivat jo kahden päivän kestävinä Vammalassa. Näin olivat vuosittaiset kokoukset saaneet alkunsa. Juhlajärjestelyistä eri paikkakunnilla kirjoitan lisää seuraavissa lehdissä.

Tärkeä ensimmäinen vuosikymmen

Olen säätiön historian kirjoittamisen aikana joutunut asioihin paneutumaan kokonaisuudessaan pöytä-

kirjojen ja myöhemmin Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä olleiden selostusten kautta.

Kunnioitukseni kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana säätiömme hallituksessa, hallintoneuvostossa ja lehden toimittuksessa toimineiden henkilöiden työpanokseen on mittaamattoman suuri. Vaikka en tuntenutkaan heistä juuri ketään henkilökohtaisesti, heidän työssä on syöpyntä lähtemättömästi mieleeni.

REINO ÄIKIÄ
Säätiön asiamies
vv. 1973-2008

Kutsu Vpl. Pyhäjärven voimistelurheilu- ja urheiluseura ”Kaiun” muistoviestiin

Perinteinen Kaiun muistoviesti on avoin ja leikkimielinen viestijuoksukilpailu kaikille halukkaille. Viestiin voi osallistua mikä tahansa 3-5 juoksijan porukka: oman karjalaisseuran jäsenet, sukulaiset, perhejoukkue tai ystävät.

Rajoituksia iän tai sukupuolen suhteen ei ole.

Kilpailumatka on perinteinen 1000 metriä. Kunkin juoksijan osuus on 200–600 metriä, mistä joukkue päättää itse.

Ilmoittautumismaksu on 20 euroa / joukkue.

Viestin tarkemmat säännöt ja maksuohjeet ilmoitetaan tulevissa lehdissä.

Ilmoittautua voi jo nyt (viimeistään 2.7.2017 mennessä):
Reijo Paussu re.paussu@gmail.com tai puh. 0500 305 825
Vatakuja 1 A 4, 00200 Helsinki
Nyt porukalla kisaamaan ja lystiä pitämään!

Kaiun muistoviestin mitaleita.

Montruan, Pöyhölän ja Kalamajan jakokunta tiedottaa!

Jakokunnan vuosikokous pidetään su 10.7.2016 Pyhäjärvi-juhlien yhteydessä Järvenpäässä. Yhteiskuljetus tilaisuuteen järjestetään linja-autolla, joka ajaa seuraavaa reittiä:

- Vammala Mh klo 06.00
- Aetsä, Pehulan tori klo 06.15
- Huittinen Mh klo 06.40
- Auto ajaa Forssan ja Riihimäen kautta Järvenpään kirkolle klo 09.30.

Matkan varrelta voi nousta auton kyytiin. Lyhyt tauko pidetään myöhemmin sovittavassa paikassa. Vpl.Pyhäjärvi-juhlien päätyttyä ajetaan samaa reittiä ”illaksi kotiin”.

Linja-autossa on 49 istumapaikkaa ja kuljettajana toimii Pertti Pohjolainen. Alle 17-vuotiaat matkustavat erikoishintaan 5 e / henkilö. Muilta kerättävä maksu määräytyy lähtijöiden mukaan. Jakokuntalaisten lisäksi autoon otetaan mielellään myös Vpl.Pyhäjärvi-juhliin matkustavia henkilöitä.

Ilmoittautuminen puh. 050 4000171 Pertti tai yrjo.kaasalainen@luukku.com, tai puh. 0400 626770 Yrjö S.
Tervetuloa yhteiselle matkalle MPK-jakokunnan kokoukseen ja Vpl. Pyhäjärvi-juhliin Järvenpään!

- Juhlatoimikunta

Kirkonsanoma

Rauhan kulkue

Mielenosoitukset ja erilaiset kulkueet ovat Suomessa nykyään melkein joka viikkoinen asia. Marssitaan jonkin asian puolesta ja jotakin vastaan.

Eri mieltä olevat kuvitellaan vihollisiksi ja heitä vastustetaan. Oman mielipiteen ilmaiseminen oikeuttaa toisten haukkumisen ja

jopa heidän ihmisarvonsa kieltämisen. Vain ne, jotka ovat samaa mieltä kuin minä, ovat oikeita ihmisiä.

Jeesus ei tullut maailmaan tuomaan miekkaa vaan rauhan. Psalmeissa häntä kutsutaan vanhurskaaksi ja nöyräksi kuninkaaksi, joka ratastaa aasilla. Hän tuhoaa

sotavaunut ja sotajouset ja julistaa kansoille rauhan.

Jeesuksen aloittamasta rauhanmarssista palmusunnuntaina loistaa poissaololaan oikeassa olemisen uho, toisten halveksunta ja ylemmyys.

Aasin selässä istuva Jeesus ottaa Jerusalemiin päästyään kantaakseen ihmisen taakan ja hänestä tulee halveksittu muukalainen, jota pilkataan, lyödään ja ruoskitaan.

Lopulta hänestä tulee ihmisten vapauttaja orjuudesta, johon ihmiset ovat pahan luontonsa takia joutuneet.

Ihmiset taittavat palmuisia oksia ja heiluttavat niitä kunnioituksen merkiksi, kun Jeesuksen rauhan marssi alkaa. Mekin taitamme puista oksia ja liitymme palmusunnuntain kulkueeseen. Me heitämme niitä Jeesuksen jalkoihin ja huudamme: "Tervetuloa Rauhan Ruh-

tinat! Anna rauhasi levitä kaikkialle yli koko maan piirin! Tee meistä rauhan ihmisiä, sammuta viha sydämistämme! Anna meille meidän syntimme anteeksi!"

Se miekanpisto, loukkaantuminen toisten mielipiteistä, joka meidän siimmässämme vuotaa verta ja vaatii kosta, paranee Rauhan Ruhtinaan kosketuksesta.

Jeesuksen katseessa on vain hyväksyntää ja rakkautta. Kosto menettää merkityksensä ja tilalle tulee anteeksianto. Hoosiana Daavidin Poika, kiitetty olkoon hän, joka tulee Herran nimeen!

KAIJA PISPA
Kirjoittaja on kirjailija
Ylöjärveltä

Lähde: Suomen
ev.lut. kirkko

Rakkaamme
**Anna-Liisa
TOIVIAINEN**

o.s. Henttonen
s. 20.3.1917 Vpl Pyhäjärvi
k. 27.1.2016 Hämeenkyrö

*Soi kappelin kellot hiljaa
yli lumisen hautausmaan.
Sinne saatoimme äidin rakkaan
isän vierelle nukkumaan.
Sinä ansaitset kiitoksen
kauneimman
ikilevon pyhän ja rauhaisan.*

Lämmöllä muistaen
**Rakel
Ritva ja Matti
Risto ja Eeva-Maija
Martti ja Irina
sukulaiset ja ystävät**

*Enkeli vuoteen vierellä kulki,
mummon silmät hiljaa sulki.*

lastenlapset
lastenlastenlapset
lastenlastenlastenlapsi

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitos Hämeenkyrön Kurjenmäkikodin
henkilökunnalle äidin hoidosta.

Rakkaamme
Hilka Huppunen

os. Vuohelainen

s. 22.11.1920 VPL Pyhäjärvellä
k. 19.11.2015 Huittisissa

Kiittäen
**Ossi ja Maili
lastenlapset perheineen
muut sukulaiset**

*Minä päätteessä matkani maisen tien
elon mattoni Luojan eteen vien.
Sanon nöyrästi kuiskaten Jumalain
minä kutoa osasin tämän vain.*

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Rakkaamme
**Aura Maria
SORONEN**

ent. Rainomaa, ent. Närhi,
o.s. Pulakka

s. 28.7.1919 Vpl. Pyhäjärvi
k. 17.2.2016 Raahе

*Herra kädelläsi
uneen painan pään,
kutsut ystäväsi lepäämään.
Käsi minut kantaa
uuteen elämään
ikirauhan antaa valoon jään
(virrestä 517)*

Rakkaudella kaivaten
**Veikko
sukulaiset ja ystävät**

Ystävällisenä kutsuna ilmoitamme, että rakkaamme
siunataan Raahessa Haaralan hautausmaan kappelissa
lauantaina 19.3.2016 klo 13.00, minkä jälkeen muistotilaisuus seurakuntakodissa.

Rakkaamme
**Anna Eliisa
Rämö**

os. Ukkonen

s. 22.10.1920 Vpl. Pyhäjärvi
k. 20.2.2016 Helsinki

Jätit meille muiston kauniin.

Kaivaten
**Teuvo ja Aulikki
sukulaiset ja ystävät**

Siunattu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme
**Terttu Angervo
SNELLMAN**

o.s. Pitkänen

s. 17.08.1925 Vpl. Pyhäjärvi
k. 11.02.2016 Pietarsaari

*Herra on minun paimeneni,
ei minulta mitään puutu.
Hän vie minut vihreille niityille,
hän johtaa minut vetten ääreen,
siellä saan levätä.*

Äitiä ja isoäitiä
rakkaudella muistaen

**Leif ja Jan perheineen
sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu 26.02.2016 Pedersören kirkossa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme
**Lahja Vappu
Niiniaho**

o.s. Punkka

s. 23.4.1923 Vpl. Pyhäjärvi
k. 9.2.2016 Mouhijärvi

Äitiä, mummua ja isomummua
rakkaudella muistaen

**Liisa perheineen
Helvi perheineen
sisar ja sisarten lapset
muut sukulaiset ja ystävät**

*Kertokaa Karjalaan liittävät linnut, kumpuni
kukille kuiskaus tää. Polkuni vaikka kauaksi
kulki, Karjalan sineen sieluni jää.*

Siunaus toimitettu 5.3.2016 Mouhijärven kirkossa.
Lämmin kiitos osanotosta.
Iltalakodille kiitos Lahja-mummun hyvästä hoidosta.

Rakkaamme
**Aino Maria
ANTILA**

o.s. Kurikka

s. 10.12.1927 Vpl Pyhäjärvi
k. 14.02.2016 Sastamala

*Nyt Karjalan kunnailta alkanut tie,
iankaikkisen istuimen luokse vie.
Meille muistot jäävät ja kiitollisuus,
Luojan suuruutta soikoon virsi uus.*

Kaipauksella äitiä, mummua ja
isomummoa muistaen

**Jouko
Sinikka ja Matti
Päivi, Juha ja Deniz
Pekka
Jari ja Anitta
Juuso, Jesse ja Jooa
Muut sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu 4.3.2016
Tyrvään siunauskappelissa Roismalassa.

Rakkaamme
**Topi Veikko
Pohjolainen**

s. 28.11.1931 Vpl. Pyhäjärvi
k. 27.1.2016 Espoo

Syvästi kaivaten

**Raili
Outi
Mervi, Markku, Samu
sukulaiset
ystävät**

*Levolle lasken Luojan, armias ole suojani,
jos sijaltain en nousisi, taivaaseen ota tykösi.*

Siunaus toimitettu.
Lämmin kiitos osanotosta ja myötäelämisestä.

Muistokirjoituksia

Aura Sorosen muistolle

Aura-sisareni, synnyit Vpl. Pyhäjärven Noitermaassa 28.7.1919. Elämäsi päättyi 96-vuotiaana 17.2. 2016 Raahessa, Pattijoen Kotirannan hoitokodissa.

Olit vanhempiemme **Pekka Pulakan ja Annin**, o.s. **Ijas**, esikoinen. Sait sisaruksia, kasvinkumppanisi **Veikon, Elinan**, joka kuoli pienenä, "pienet pojat" **Mikon ja Pentin** sekä hartaasti toivomasi pikkusiskon, minut, **Anna-Liisan**. Myöhemmin isän toisesta avioliitosta syntyi vielä toinen sisar, **Aino**, mutta samana vuonna kuoli 9-vuotias Mikko-veli kurkkumätään.

Vietit onnellista lapsuutta meille kaikille rakkaalla Vanhallamäellä. Lapsuudessasi isän äiti, "kotmummokin" kuului perheeseen. Lapsuutesi loppui äidin kuolemaan. Olit silloin 12-vuotias. Otit vastuuta meistä pienemmistä ja kerroit joskus, kuinka "kasvatit" meitä lukemieni ohjeiden mukaan: "Pientä lasta ei pie kehuvu, jottei hänestä tule itserakasta!" Sisko kulka, olisit vain vapaasti kehunut! Meillä oli silloin palvelija, muuten eivät työt hoituneet, ja koit olevasi emännän asemassa. Niinpä oli suuri muutos, kun kotiin tuli uusi äiti. Sinun oli vaikea hyväksyä vierasta oman äidin paikalle. Vähin erin tämäkin kipuilu hellitti ja annoit **Helena**-äidille, eli "mammalle", kuten häntä kutsuit, hänen ansaitsemaansa arvostusta.

Elämäsi on ollut monivaiheinen, olihan se pitkäkin. 18-vuotiaana hakeuduit Petäjärven emäntäkouluun. Emäntäkouluaika oli mieluisena muistoissasi vanhuuteen asti. Koulun jälkeen menit keittäjäksi Nukarin orpokotiin Nurmijärvelle. Olit siellä vain vajaan vuoden, sillä 1939 syksyn tapahtumien takia sinulle tuli "häätä kotiväestä", näin olet kertonut. Irtisanouduit työstäsi ja palasit kotiin. Se oli oikea ratkaisu, sillä oli vain muutama viikko, kun Helena-äiti ja me nuorimmat jouduimme evakkotielle, ja sinun osaksesi tuli lehmien pois kuljetus. Se oli rankka kokemus kaikille karjan kuljettajille, ensin parinkymmenen kilometrin matka tietä pitkin talvipakkasessa ja sitten avo-vaunuissa vuorokausien ajan. Monesti tätäkin muistelit ja sanoit: "Miks luontokappaleihinkii pittää karsii ihmisiä pahhuuve tähe".

Kun sitten jatkosota alkoi ja kotiseutu oli vapautettu, jouduit ns. siivousryhmään. Näitte siviileistä ensimmäisinä puoliksi poltetun kotikylän ja oman kodinkin rauniot. Teitte ryhmässä töitä jäljelle jääneiden talojen puhdistamisessa, jotta niihin päästäisiin taas asumaan. Olitte "armeijan

muonassa" ja tehtävään määrättyjä. Näiden sotaan välittömästi liittyvien kokemusten takia sait sittemmin veteraanitunnuksen.

Paluu kotiin YH:n aikana syksyllä 1939 oli elämässäsi kohtalokas. Noitermaassa oli tuolloin armeijan huoltojoukkoja. Sotilaat oli sijoitettu taloihin, ja meilläkin majaili 13 sotilasta Keski-Suomesta, joukossa muuan **Veikko Närhi** Viitasaarelta. Tykästyit häneen, kun hän tuli avuksesi ajaessasi lehmä pois lämpöisestä navetasta ulos pakkaaseen. Tutustuminen jäi lähes olemattomaksi, kirjeenvaihdon varaan. Niin kuitenkin kävi, että solmitte "sota-ajan avioliiton" syyskuussa 1943. Teidät vihittiin uuden kotimme pihalla, ja isä tahtoi pitää häät tyttärelleen, vaikkakin oli vävyn suhteen epäilevä.

Sodan jälkeen asuitte Veikon kanssa parin vuoden ajan Kauhavalla. Olit siellä keittäjänä siinä koulussa, jossa kotikylämme opettaja **Annikki Uusimaa** oli silloin opettajana, Noitermaassakin olit sodan aikana samassa tehtävässä.

Saitte sitten rintamamies-tilan Kempeleen Juurussuolta. Rakensitte ja raivasitte, kuten lukemattomat nuoret parit tuohon aikaan. Juurussuon aika elämässäsi kesti noin 15 vuotta. Liitonne päättyi eroon ja tämän kotipaikan myyntiin. Kun kuulit, että **Veikko**, joka oli palannut Viitasaarelle, vuosia myöhemmin sairastui ja kuoli, sinä huolehdit hänen hautaamisensa ja hoidit hautapaikkaakin.

Eron jälkeen sinulla ei ollut kotia ja jäit yksin, perheessänne ei ollut lapsia. Lapsiin sait kyllä tuntumaa, sillä Pentti-veljen perheessä tarvittiin tämän tästä apuvoimaa ensin Haapavedellä ja sitten Kokkolassa ja olit aina aulis auttamaan.

Tässä vaiheessa sinä, Aura, hakeuduit täysin toisenlaisen ammatin pariin eli ryhdyit kiertäväksi kauppiaksiksi. Hankit siihen Lääninhallituksesta luvan ja alueenasi oli Pohjois-Pohjanmaa. Kauhavalla asuessan-

ne olit tutustunut **Helmi Pärssiseen**, jolla oli siellä tekstiili-liike. Hänkin oli Vpl. Pyhäjärveltä. Otit nyt häneen yhteyttä ja ryhdyit myymään kodin kudonnaisia, tākänöitä, raanuja ym. Niillä oli 60-luvulla kysyntää, sillä uudet kodit kaipasivat kaunistusta. Teit tätä työtä lähes kymmenen vuoden ajan. Tukikohdaksesi kunnostit Aino-sisaren taloon Siurossa yläkerran huoneet. Näin sait välillä olla omaisten lähellä.

Olit myös jossain vaiheessa ostanut läheltä Raaheta, Saloisista, oman talon, jonka vuokrasit kunnalle. Tätä kautta alkoi Saloinen tulla tutuksi.

Saloisissa tutustuit **Väinö Rainomaahan**, leskimieheen. Avioiduitte 1969, mutta suureksi suruksesi liitonne jäi lyhyeksi, vain muutaman kuukauden mittaiseksi. Väinö sai työpaikallaan Rautaruukilla äkillisen sydänkohtauksen, johon menehtyi. Olit taas yksin ja jäit asumaan Väinön kotitaloon, Öörniin, minkä sittemmin hankit omistukseksi. Hakeuduit nyt työhön Saloisten kunnalle ja olit vanhusten kotiavustajana.

Olet aina ollut historiasta kiinnostunut. Otit selvää Öörnin, vanhan sotilastalon menneisyydestä. Yhdessä Raahen kaupungin-arkkitehdin kanssa teitte lisää tutkimustyötä seurauksena, että Museovirasto asetti talon suojelukohteeksi. Tämä oli sinulta kulttuuriteko uudelle kotiseudullesi. Suojelusta kertova laatta kiinnitettiin talon seinään 80-vuotissyntymäpäiviesi aikana. Olit tuolloin ollut **Veikko Sorosen** kanssa aviossa jo viitisentoista vuotta. Tämä toinen Veikkosi oli kotoisin Iistä ja työssä Raahen kaupungilla.

Otitte omaan käyttöön Kuusikonttiellä olevan talon. Asuitte siellä talvet, jona aikana Öörnissä oli opiskelijoita vuokralla, mutta kesäksi muutitte sinulle tärkeäksi paikaksi käyneeseen Öörniin. Vanhuuden mukana voimat vähenivät, myit Öörnin ja asuitte Kuusikonttien kotiin.

Sinä, siskoni, olet aina ollut herkästi asioihin kantava ottava. Huomatessasi mielestäsi epäkohdan tai epäoikeudenmukaisuuden, olet usein siihen puuttunut. Paikallislehden yleisöasatossa on ollut kirjoituksiasi tai olet muuten pannut toimeksi saadaksesi asiaan parannusta. Senkin sait pitkän elämäsi aikana kokea, että näin tehden voi tulla säröjä ihmissuhteisiin. Jos ja kun haavoja on ollut, aika on niitä parantanut.

Pyhäjärvi-lehteen kirjoittit vuosien ajan muisteluksia lähinnä perheestä ja suvusta. Suku olikin sinulle tärkeä, varsinkin sukuseuran perustamisen ja sukukirjan teon aikana. Surit kovasti seuran hiipumista.

Teit useita ulkomaan matkoja, niin yksin ollessasi kuin sitten eläkevuosina yhdessä Veikon kanssa. Näkemysnäsi oli "matkailu avartaa"-asenne. Osallistuvana ihmisenä liityit Raahen Marttoihin. Raahen seudun Karjalaisissa olit sen pitkäaikainen sihteeri. Osallistuit myös Raahen Sotaveteraanien toimintaan.

Varsinainen "lempilapsi" sinulle oli Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, jonka Kansanrunousarkistoon lähetit runsaasti aineistoa. Kiitollisena aineiston kartuttamisesta Seura muisti sinua merkittävällä huomionosoituksella ja useilla kirjalahjoituksilla.

Vuosien ajan pidettiin kesäisin Öörnin kodissasi hartaushetkiä "evankelisessa hengessä", puhujina tutut paikalliset papit. Kotinne oli viihtyisä ja olit seurallinen, kuten miehesikin. Teillä oli hyviä naapureita ja meille omaisille oli aina mieluisaa tulla teitä tervehtimään.

Kun sinä, Aura, jouduit sitten pyörätuoliin, tuli miehestäsi omaishoitaja. Kotiavun turvin elitte monta vuotta omassa kodissa, kunnes molempien kunto ratkaisevasti heikkeni. Viimeiset vuodet vietitte hoi-vakodissa yhteisessä huoneessa.

Sinulle, siskoni, oli suuri ilonaihe, kun teitä ei unohdettu. Me muut omaiset olimme Nokialla asti, ja käyntimme olivat harvempia. Mutta kummipoikasi **Lauri ja Maria Kokkolasta** kävivät mahdollisuuksien mukaan teitä tervehtimässä, ja loppuvaiheessa melkein viikoittaisia vieraita olivat Oulussa asuva **Markku**-poikamme ja vaimonsa **Merja**. Olit tästä hyvin otettu, sanoit: "Mie hoisi sinnuu, pikkusiskoo, nyt siskopoika hoitaa minnuu." Voimasi hiipuivat hiljalleen kohti loppuaan. Nyt olet päässyt Kotiin, siihen kotiin, mikä pysyy.

Kiitollisena Aura-siskoa muistaen

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Aino Maria Antila

10.12.1927-14.02.2016

Aino oli **Helena ja Manu Kurikan** tytär Pyhäkylästä. Koulunsa hän kävi Pyhäkylän kansakoulussa.

Vuonna 1939 perheen oli lähdeävä evakoksi. Sijointipaikka oli Etelä-Pohjanmaalla, josta siirryttiin Tyrväälle. Pyhäkylään päästiin vielä palaamaan, mutta sieltä oli lähdeävä vuonna 1944 ja tällä kertaa Keski-Suomeen. Tyrväälle asetettiin vuonna 1945. Perhe sai viljeltäväkseen ns. kylmän tilan Myllymaasta.

Aino sai veteraanitunnuksen oltuaan istuttamassa valtion metsää sotatoimialueella ja ajamassa karjaa sotatoimialueelta jatkosodan aikana kesällä 1944.

Aino kävi Karkun Evankelisen Kansanopiston vv. 1945-1946 ja palasi sen jälkeen kotiin maataloustöihin.

Aviopuoliso **Paavo Antila** löytyi Tyrväältä. Pari vihittiin v. 1947 ja avioliitto kesti 55 vuotta Paavon kuolemaan saakka.

Kurikka-Antila perhe rai-vasi uutta viljelymaata vuosien varrella 10 ha, rakensi maatilan kaikki rakennuk-

set ja hoiti voimaperäisesti maa- ja karjaloutta.

Aino ehti harrastaa muiden töiden ohella käsitöitä, liikuntaa ja olla mukana paikallisessa seuratoiminnassa.

Näinä työntäyteisinä vuosina syntyivät perheen lapset **Sinikka, Jouko ja Jari**.

Ainoa jäi kaipaamaan kolmen lapsen lisäksi kolme lastenlasta ja kolme lastenlastenlasta.

Aino sai elää pitkän ja henkisesti rikkaan elämän. Hän oli tuottelias runoilija, jonka tuotanto jäi suurelta osin pöytälaatikkoon.

Muutamia runoista on julkaistu Tyrvään Sanomissa ja Pyhäjärvi-lehdessä nimimerkillä **Anniina**.

Runoissa tuli vahvasti esiin Karjalan kotiseudun ikävä. Aila Ainin kirjoittama runo.

Muistokirjoituksen laatijat

SINIKKA ja
JOUKO ANTILA
ovat Aino Antilan lapsia,
KYLIIKKI
LAITINEN
on Ainin serkku

Matka nyky-Kannakselle

Sinne kulkivat aatokset Karjalaan!
Sinne lapsuusmuistojen kulta-aikaan!
Niille kunnalle lapsuuden maisemain –
miten kauniin hohdon ne sieluun saikaan!

Päivät kultaiset kuluivat ohitse vaan –
sodan anturat raskaat kunnaita kulki!
Ne hävitti lapsuuden maiseman,
ne tallasi kukan kauneimman –
ja portin sinne – ne sulki!

Vuodet niin vinhaan ne vierii vaan –
Taas käydä saan muistojen maisemaan –
Se tuntematon on mulle!
On asujat odot ovilla sen
On kieli niin vieras – ja kummallinen!
Näiden kanssa en tutuksi tulle!

Näen sinut – Karjala – alennustilassa
Sä nukut kuin Ruusunen pitkää unta!
Liekö taikasi sun satavuotias?
Vaiko pitempi lienee – ?
On poluilles satanut unien lunta!

Minä havahdun – katselen metsän taa –
Silmä etsii tuttua maisemaa – !
Mutta löydä se ei – niin outo on tie –
jota kuljetaan
Se ei tutulle ovelle vie...

Vain linnut laulaa – kuin ennenkin!
Ja sama on taivas yllä!
Tuo auringon paiste lämpöinen –
sekin taitaa olla entinen –
Nuo kukat pellon pientareen –
ja tuulen laulun säveleen –
– sen kuulen entisen – kyllä!

Olet minulle muistojen
Karjala vaan!
Sen lapsuuden kultaisen,
kauniin ajan!
Sen tahdon mä
sielussa säilyttää –
mikä voisi kuvan sen häivyttää?
Vaikka vetivät eteen –
– rajan!

Merkkipäiviä

Hellä Maria Tuomisto 90-vuotiaaksi

Hellä Maria Tuomisto, o.s. **Seppä**, syntynyt Räisälän pitäjässä Karjalan kannaksella 1.3.1926 täytti kunnioitettavat 90 vuotta.

Matka Karjalasta on kulkenut talvisodan jälkeen Pohjanmaan evakkoretkien kautta takaisin Karjalaan. Räisälästä oli muuttettu vpl. Pyhäjärvelle. Jo nuorena tuli työelämä tutuksi lehmipaimenessa ja maatalon töihin ja kotiaskareisiin tutustuen. Sisaruksia siunaantui kuusi, joista vielä viisi on elossa.

Sitten tuli jatkosota, jonka päättymisen jälkeen tuli lopullinen lähtö rakkaista kotimaisemista. Tie kulki muutamien mutkien kautta Huittisiin, josta löytyi ensimmäinen työpaikka kotiapulaisena. Karhulan Seurantalosta avasi myös ovensa ja nuoriso pääsi tanssin pyörteisiin, tansseista löytyi myös tuleva avio- puoliso ja naimisiin mentiin vuonna 1947.

Keikyään tuli seuraava muutto, siellä Finnish Chemicals elätti perhettä, johon syntyi kolme lasta, rakennettiin omakotitalo Kiviniemeen. Hellä Tuomisto hoiti perhettä, kantoi postia ja teki laukkuja, kuten Keikyässä oli tapana. 60-luvulla Hellä Tuomisto aloitti työt FC:llä, aluksi puutarhalla ja myöhemmin tehdasosastolla, toimien mm. kokeenottajana.

Hellä Tuomisto jäi leskeksi 1974 ja samalla tyttärensä yksinhuoltajaksi. 70-luvun lopulla hän toteutti omakotitalomme nykyaikaistamisen: rakennettiin ns. elintasosiipi ja keskuslämmitys.

80-luvun puolessa välissä tuotannolliset syyt siirsivät Hellä Tuomiston enenäkaiselle eläkkeelle. Aikaa jäi nyt harrastuksille: puutarhanhoito, erityisesti kukkien hoito, posliini-

maalauksia, kutominen ja virkkaaminen täyttivät päiviä.

Omakotitalon hoitaminen yksin alkoi tuntua hankalalta ja vuonna 1988 Hellä Tuomisto muutti Huittisiin Karhulantielle kerrostaloasuntoon. Siellä jatkuivat kutomiset: monet ryijyt ja pöytäliinat ovat löytäneet paikkansa jälkikasvun luona. Monet ovat myös ne hänen kutomansa villasukat, jotka ovat lämmittäneet ja yhä lämmittävät seuraavien sukupolvien varpaita.

Viime vuoden loppupuolesta tuli Hellä Tuomistolle tilaisuus muuttaa Aino-kotiin, jossa hän tänään asuu virkeänä ja tyytyväisenä muiden asukkaiden ja upean henkilökunnan ympäröimänä.

Onnea toivottavat lapset, lastenlapset ja lastenlasten lapset.

RAIMO TUOMISTO
24.2.2016

Kirjoittaja on Hellä Tuomiston poika

Marraskuussa 2015 syntyi potra esikoispoika **Antti** ja **Katrin** perheeseen USA:n Seattlessa. Kasteen **Johannes Antto Ilmari Akkanen** sai Suomessa 20.2.2016.

Johanneksen taata on **Hannu Akkanen**, jonka isä Veikko oli Pyhäjärven Enkkuan kylän käteviä puuseppiä. **Veikko Akkanen** varttui **Helena** ja **Matin** suurperheessä ja oli nuorin vesa.

Pidetään virpomaperinnettä yllä

Virpoi, varpoi vitsat käyvät tuorieks, tervieks, tulevaks vuuveks

Alkuaan oli tapana tulla vasta virpolauantaita seuraavana lauantaina palkkaa hakemaan, mutta myöhemmin palkka annettiin kullekin virpojalle heti toimituksen tapahduttua.

Kaikki virvottavalle tuodut vitsat saivat näkyvän paikan ikkunan tai oven välissä peräseinällä tai sitten tuvan oven päällä. Tällä toimituksella tahdottiin toi-

vottaa toinen toisilleen kaikkea hyvää mahdollista. Virpomis lorut poimittu Vpl Pyhäjärvi lehdistä vuosilta 1977-1978.

Hyvää Pääsiäistä kaikille! toivottelee

MAURI HAUHIA

Virpoi varpoi vitsat käyvät,
tulevaks vuuveks tuoreeks terveeks,
siul vitsa, miul kuosti.
Munane kanasestais,
Voilusikka lehmästais,
kaakku taikinastais.

Mie se virvon viina iest,
raha iest rapsuttelen,
muna iest muksuttelen,
nii monta orrii, kui monta oksaa,
nii monta lehmää, kui monta lehtii,
nii monta uuttii, kui monta urpaa.

Mie se virvon viisahasti
taputtelen taitavasti
rikkaaks rakkaaks
iso talo emännäks (isännäks).
Emännäl perä leveä,
tyttäril punaset posket,
pojil hyvät hevoset.

Virpoi varpoi vitsat käyvät
tuorieks, tervieks tuol kertaa.

Kui monta urpuo, nii mont uuhta,
kui mont varpoa, nii mont vasikkaa,
kui mont oksoa, nii mont oritta.

Mie virvo viina iest
raha iest rakkuttele
muna iest muksuttele.

Hein ajaks sauna
kaks lasta lauloa,
kolmas jälest juoksomoa.

En mie virvo viina iestä
raha iestä rapsuttele,
vao punase pulli iestä
muna iestä muksuttele.

Pääsiäisaamuna aurinko tanssi

Maria kuuli kerrottavan auringon riemusta tanssivan, kun se pääsiäisaamuna nousee takaa metsän tummaisain.

Naapurin Annille Maria kertoi, yhdessä päättivät selvittää sen: onko totta auringon tanssi, vaiko vain tarua ihmisten?

Pääsiäisaamuna ani varhain istuivat tyttöset vierekkäin harmaan ladon kynnyksellä katseet tiukasti itään päin.

Tytöt näkivät: aurinko nousi, loiski, säteitään sinkoili. Jeesus on haudasta ylös noussut, siksi aurinko riemuitsi.

Kimmelsi kotoinen Pyhäjärvi, kumisi kellot luostarin. Tytöt riensivät viestiä viemään: Jeesus elää tänäänkin!

Äitini muisteli lapsuuttansa, vanhana kertoi minulle näin: "Pääsiäisaamuna aurinko tanssi, Jeesuksen voittoa ylistäin".

LAHJA SIUKOLA

Maria Siukola o.s. Savolainen (1896-1994) on täyttänyt vuosia ja saanut kukkia. Lapsuus koti oli Pyhäjärven rannalla Jaaman kylässä. Kuvassa myös tytär Lahja.

Alarivi: Ristisaatto Konevitsassa – Konevitsan Jumalanäidin ikoni luostarin kirkossa – Konevitsan veljestö jättää luostarinsa talvisodan päätyttyä

13. maaliskuuta 1940 - Luostarin pelastuminen tulipalolta Keiteleen Hiekassa – Konevitsan Jumalanäidin ikoni Uudessa Valamossa Heinävedellä

Kuva: Heikki Jääskeläinen, Konevitsa ry

Konevitsan merkitys Laatokan rannan asukkaille oli moniarvoista

Konevitsan merkitys Laatokan rannalla asuneille pyhäjärveläisille oli todella moniarvoista.

Konevitsa oli paikka, josta haettiin apua ja sitä myös saatiin, eikä vain hengellisessä elämässä. Luostari antoi apuaan niin sosiaalisessa, terveydenhoidollisessa, taloudellisessa kuin luontoa ja ja kauneutta korostavassa ympäristöystävällisessä elämässä. Kaikki tämä ihmeitekevä Aiti Konevitsalaisen rakkauden luomassa ilmapiirissä.

Yhteys Äiti-Venäjään katkesi

Venäjän vallan aikana kuokistuksensa aloittanut Konevitsan luostarin toiminta hiljeni merkittävästi, kun itsenäiselle Suomelle syntyivät rajat. Luostarin yhteys Äiti-Venäjään katkesi, samoin luostariin suuntautuneet ortodoksinen pyhiinvaellusmatkat.

Suomen valtiolla oli nyt saarelle muutakin merkitystä. Se pakkolunasti luostarin alueita ja aloitti siellä linnoitustöiden rakentamisen. Samoin rakennettiin hirsiset varuskuntarakennukset sekä etelä- ja pohjoispuolelta.

Luostarin kivirakenteinen hotellirakennus siirtyi RT3:n hallintoon esikunta- ja majoitustarkoituksiin.

Munkeilta oli pääsy kielletty sotilasalueille. Luostarin ja puolustuslaitoksen rinnakkaiselämä jatkui tällä mielenkiintoisen historian omaavalla saarella aina viime sotiin asti.

Konevitsan sosiaalinen merkitys

1920-luvulla elettiin Pyhäjärvellä nukkua elämää. Samaan aikaan munkit kävivät pyytämässä ihmisiä jumalanpalveluksiin.

Hjördis Lukka Sor-

tanlahdesta kertoi näistä kirkkomatkoista:

”Monta venettä lähti sunnuntaiaamuisin sotaen Sortanlahdesta ja joukkoon liittyivät veneet Riiskasta ja Vernitsalta. Kun kirkkopalvelus oli ohi, saimme kaikki kutsun munkkien valmistamalle aterialle. Ruokailuun mentäessä oli siellä puuastiassa vettä ja saippuaa ja pyyheliina. Peseydyimme ja koko ruokailun ajan pappi luki meille venäjäksi. Lukiessa hänellä oli kädet ylhäällä siunausasennossa.

Ruoka oli maukasta ja vaihtelevaa. Kala- ja kaalisoppaa, tattari- tai hersrynipuroa. Ja kyllä se ruoka maistui, kun aamulla oli jo aikaisin lähdey matkaan ja soudettu seitsemän kilometriä. Kotiin lähtiessä saimme kaikki evääksi hyvää mustaa leipää ja jokainen perheenjäsen sai ison pyöreän pullan.

Sitten siellä oli vielä mies, jota sanottiin välskäriksi. Hän jakoi lääkkeitä tarvitseville ja tarkasteli sairauksia. Nyt jälkepäin olen tullut siihen tulokseen, että se oli erittäin hienoa sosiaalista työtä munkeilta. Kaikki nämä palvelut olivat ilmaisia ja monilapsiset perheet saivat koko viikonkin leivät. Sama kestävyys jatkui taas seuraavana sunnuntaina.”

Lida Vattusen ihmeperantuminen
Taidemaalari Toivo Vattunen kertoi aikoinaan äitinsä ihmeellisestä parantumisesta Konevitsassa.

Lida-äiti sairastui vakavasti. Vatsa turposi ja tuskat olivat kovät. Omaiset epäilivät kasvia. Lida kävi useaan otteeseen Pyhäkylän lääkärillä, mutta lääkkeet eivät tehonneet, kunto vain huononi. Ortodoksinä, lidan äiti Maria totesi:

”Nyt on ainoa apu meillä Konevitsassa.”

Äiti lähti ja välskäri otti lidan hoitoonsa. Turvonnutta vatsaa lääkittiin yrttihauteilla ja parantavilla lääkkeillä. Hoitojen välillä ruokoukset ihmeitekevä Jumalanäidin edessä.

Kului viikkoja, elämänlanka oli ohuimmillaan, muttei katkennut. Äiti parani ja pääsi pääsiäiseksi kotiin.

Toivo kertoi vielä isoäitinsä Maria Rummukaisen viimeisestä matkasta Konevitsaan. Kuolemaa tekevän isoäidin ympärille olivat kerääntyneet omaiset ja ystävät ortodoksinen tapaan hyvästelemään pitkälle matkalle lähtevän kulkijan. Mummo siunasi heidät ja nukahti uskossa.

Hautajaisaatossa Konevitsan Marian kirkolle matkasi Sortanlahdesta 17 hevoskuormaa saattoväkeä. Toivo päätti kertomuksensa: ”Siellä Mariankirkon hienossa hiekassa mummon on hyvä nukkua. Ympäriä kuuluu Laatokan laineiden loiske ja Konevitsan kellot kaiutuvat riemusanomaa ”Kristus nousi kuolleista, kuolemalla, kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi.”

Luostarin maatalous

Luostarin maatila oli aikoinaan pitäjämme suurempia. Työväkeä tarvittiin runsaasti. Työhönkysyjä tuli mantereelta enemmän, mitä voitiin ottaa.

Yläjärveltä kotoisin oleva Yrjö Riikonen oli siellä hevostiehenä vuosina 1926-27. Hänen isänsä oli myös siellä töissä.

”Tallimestarina oli Nikolai, joka puhui vain venäjää. Opin sen verran venettä, että hyvin pärjäsin. Silloin siellä oli 20 hevostiestä ympäri vuoden töissä. Luostarista tuli täysi yöspi-

to. Palkka ei ollut suuri, mutta eipä ne menotkaan silloin olleet suuret. Kesäaikaan oli paljon naisiakin töissä, pelloilla ja puutarhassa”.

Emma Savolainen o.s. Vanhanen Yläjärveltä kertoi isänsä kuoleman jälkeen äidin hakeutuneen töihin Konevitsaan. Hän pääsi karjanhoitajaksi 1924 ja lapset äidin mukana olivat saarella vuoden.

Emman mieleen on jäänyt ennenkaikkea munkkien ystävällisyys heitä lapsia kohtaan.

”Malentkat hellästi lausuttuna ja silmien kujeileva ystävällisyys tuntui hyvältä. Tosin ulkoinen pitkä kaapu ja parta vähän pelottivat. Kerrankin yksi munkki, tullessaan hakemaan karjatuvalta maitoa, olisi kaapanut minut syliinsä. Säikähdin ja ja pakenin karsinaan. Munkin pois lähtiessä uskalsin sentään vilkuttaa hänelle sieltä.”

Yrjö Tervakorpi

(Tscherbakoff) muisteli, että Konevitsa oli isän kautta heidän perheelle kuin toinen koti. Heinäaikaan olimme siellä koko perheen voimalla heinätoissa. Palkka maksettiin välittömästi joka päivätyön jälkeen.

Kalastajat ja Konevitsa olisivat oma pitkä lukunsa. Luostari käytti runsaasti kalaa ja sitähan oli kalastajilla aina tarjolla. Maksu oli käteinen ja kauppa kävi.

Luostari ja luonto

Luostarit ovat kautta aikojen olleet kuuluisia hyvin hoidetuista puutarhoistaan, niin Konevitsakin.

Se oli turistikohte. Sieltä saatiin opastusta puutarhan hoidosta ja sieltä haettiin kaalin-, lantun-, tomaatin- ja monien yrttikasvien taimet. Monen kodin koristekukat ja pensaat olivat

lähtöisin Konevitsasta. Puutarhanhoidon edelläkävijänä se jakoi iloa ja kauneutta kaikille, uskonnosta riippumatta.

Kuin jäänteinä menneestä löysi Elvi Erkkö os. Kopperoinen 1992 kotiseutumatkallaan Haminassa myös Konevitsan muistoja. Elvin veli oli ennen sotaa tuonut luostarista kaksi pientä öljypuun tainta. Nyt 50 vuoden jälkeen niistä oli levinnyt laaja metsikkö Kopperoisten pihaan.

Konevitsa oli myös siitä ihmeellinen, että metsämargat olivat suuruudeltaan aivan omaa luokkaa. Jos mantereella kävi halla mustikankukinnoissa, matkattiin marjastamaan saareen.

Peukalonpään kokoiset mustikat ja punaisina hehkuvat puolukat ovat ”Luostarin lahjoja ihmisille”, niin kuin eräs munkki totesi. Ja jos marjastajien joukossa oli lapsia, kävivät munkit usein ennen saarelta lähtiesä sujauttamassa punaposkisen omenan lapsen käteen, samalla lasta siunaten.

Konevitsan luostarissa elämänarvot olivat kohdallaan. Ihminen sopusoinnussa itsensä kanssa, sovussa luonnon ja luostaria ympäröivien ihmisten kanssa, vaikka vääräuskoistenkin, antoi todella kulttuurillisesti rikkaan perinnön rannan asukkaille. Tulihan monelle Konevitsa paljon tutummaksi kuin Pyhäkylän keskusta.

Evakkoon

Konevitsan munkkiveljet lähtivät evakkoon, kuten me muutkin karjalaiset. Äiti-Venäjä, joka oli synnyttänyt luostarin, halusi sen nyt myös tuhota. Tämän tiesivät myös munkit. Sotilastukikohtana luostarisääri joutui mielettömän pommituksen kohteeksi.

Luostarin aarteita olivat sotilaiden kanssa ”henkensä kaupalla” pelastamassa lotat Eevi Lappalainen Vernitsalta ja Sirkka Jermalainen Riiskasta. Paljon saatiin turvaan, mutta paljon jäi viholliselle mm. kirjasto.

Se, mikä jäi viholliselle, on kaikki tuhottu ja hävitetty. Suomi kokosi Konevitsan aarteet Kuopion ortodoksinen kirkkomuseoon. Avajaisissa kutsuvieraina olivat Eevi ja Sirkka.

Toki muitakin osallistui evakointiin. Kaija Inkinen äiti Riiskasta oli apuna, ja eräs munkki lahjoitti hänelle kiitollisena kauniin ison suorakaitaisen silkki-liinan. Liinassa on keskellä ristipistoin ommeltu risti ja muu osa on koristeltu hopeapaljetein. Tämän Inkisen perheen huolella säilytetyn liinan Kaija Inkinen luovutti 1992 kotiseutumatkansa yhteydessä takaisin luostarille.

Konevitsan tulevaisuus

Hallinnollisesti Konevitsa kuuluu tänä päivänä Sakolan eli Gromovon kyläneuvoston alueeseen, aivan samoin kuin Sortanlahti, Vernitsa ja Yläjärvi. Sotilastukikohtana saarella edelleenkin valtaa käyttää Venäjän armeija. Sotilasvallan mahti kasvaa entisestään. Sotilasjoukkojen siirrot tänäkin päivänä Kannakselle ovat realistisia.

Toivoa sopii, että luostarilaitos kaikesta huolimatta kykenee säteilemään sitä valoa, joka ei tule maalliselta vallalta, Kristuksen kirkastumista. Konevitsalla on siihen mahdollavat perinteet.

SALME RINTALA

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
ilmoittaa haettavaksi

Vuoden 2016 apurahat

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hoidossa on
tällä hetkellä viisi erillistä rahastoa,
joista voidaan jakaa
apurahoja seuraavasti:

Arvo Kukon rahastosta humanistisia tie-
teitä ja musiikkia opiskeleville

Perinnerahasto I:stä äidinkieltä tai mu-
siikkia opiskeleville tai tutkiville henkilöille

Arvo Pärssisen rahastosta oikeus- ja ta-
loustieteitä, sekä taloushallintoa opiskele-
ville

Helmi Pärssisen rahastosta puutarha-,
karjatalousalaa tai maa- ja metsätaloutta
opiskeleville

Aune ja Vilho Kähösen rahastosta opis-
keluun, sekä pyhäjärveläisyyttä tukeviin tut-
kimuksiin

Apuraha voidaan myöntää
seuraavin edellytyksin:

- hakijan opinnot ovat tulossa päätösvaiheeseen tai juuri päättyneet
- hakijan sukujuuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä (isä, äiti, isovanhemmat jne.) Hakemuksessa on mainittava esivanhemman nimi, syntymäaika, asuinkylä tai talo.

Apurahaa ei myönnetä peruskoululaisille,
lukiolaisille tai apurahan aiemmin saaneille.

Lisätietoja antaa Juhani Forsberg
puh. 050 5112 899

Hakemuslomake on tulostettavissa
säätiön kotisivuilta/**apurahat**
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Lomakkeen kaikki tiedot tulee täyttää ja
kirjallinen hakemus liitteineen lähettää
31.5.2016 mennessä osoitteella

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus
Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8
00320 HELSINKI

KOTISEUTUMATKAT JA TAPAHTUMAT KARJALAN LIITON VERKKOSIVUILLE!

Ilmoittakaa kotiseutumatkat ja eri
puolilla Suomea järjestettävät muut
tapahtumat Karjalan Liiton toimistoon.
Lisäämme ne liiton verkkosivuille
Matkoja Karjalaan ja
Jäsenyhteisöjen tapahtumia -osioihin.

Lähetä tiedot osoitteella:
tapahtumat@karjalanliitto.fi.

Pertti Hakanen ja Esko Pulakka jatkavat puheenjohtajina

Pertti Hakanen Sastamala-
lasta jatkaa Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön hallituksen puheen-
johtajana. Samoin **Esko
Pulakka** Nokialta luotsaa
edelleen hallintoneuvoston
kokouksia, varapj:nä toi-
mii **Tuomo Hinkkanen**
Kauvatsalta. Hallituksen
varapuheenjohtajana jatkaa
Juhani Forsberg Helsin-
gistä.

Uudeksi hallituksen jäse-
neksi valittiin **Mauri Hau-
hia**, hänen henkilökohtai-
nen varajäsenensä on **Yrjö
Inkinen**. Hallitukseen kuu-
luu lisäksi **Markku Pärssi-**
sinen, varajäsenensä on
Kari Aikäs. Uutena halli-
tuksen varajäseneksi nime-
ttiin **Jukka Pusa**, joka toi-
mii Hakasen henkilökohtai-
sena varajäsenenä. **Tar-
ja Kopalainen** on Fors-
bergin varajäsen. Hallituk-
sen jäsenten yhteystiedot
löytyvät internetistä säätiön
kotisivuilta.

Hallintoneuvostosta ero-
vuorossa olleen **Anne Vii-
talaakson** tilalle valittiin
Sari Harjumaa ja halli-
tukseen siirtyneen **Jukka
Pusan** tilalle **Jorma Paka-**
rinen.

Hallintoneuvoston vuo-
sikokouksessa 27.2. hyväk-
syttiin myös vuoden 2015
toimintakertomus ja tilit,
samoin alkaneen vuoden
toimintasuunnitelma ja ta-
lousarvio.

Säätiön hallinnossa 26
vuotta ollut ja siitä 10 vuot-
ta hallituksen johdossa toi-
minut **Yrjö S. Kaasalai-**
nen nimettiin kunniajäse-
neksi. Kunniakirjan ojen-
tanut Pertti Hakanen kiit-
teli Kaasalaista ahkerasta ja
rehellisestä säätiön luotsaa-
misesta, jolta uusi puheen-
johtaja on saanut apua,
mutta samalla myös tilaa
työskennellä pestin jatkaja-
na.

Yrjö Sakari Kaasalainen
puolestaan totesi saaneensa
Karjala-harrastuksessaan
paljon ystäviä, tuttavuu-
ksia ja mieluisia muistoja – ja
on edelleen valmis talkoile-
maan asian eteen.

Myös asiamiehen tehtä-
vistä seitsemän vuoden jäl-
keen luopuva **Pirjo Kiiala**
kukitettiin. Hän jatkaa Nas-
kalin varahenkilönä.

Tulevan kesän Pyhäjär-
vi-juhlat vietetään Järven-
päässä 10. heinäkuuta.

Hakanen kertoi myös
tunnusteluista, olisiko vuo-
den 2017 juhlat mahdol-
lista järjestää Karjalassa Py-
häjärvellä, nykyisessä Plo-
dovojoessa. Asian valmiste-
lua jatketaan kesällä, kun
talkooryhmä lähtee kun-
nostamaan hautausmaan
aitaa.

Hallintoneuvoston kokouksessa vas. Jukka Pusa, Esko Pohjolainen, Reino Äikiä, Teuvo Henttonen ja Merja Luukkanen. Kuvat: Marjo Ristilä-Toikka ja Yrjö Inkinen.

Yrjö S. Kaasalainen on säätiön neljäs kunniajäsen. Aiemmin nimetyt ovat Esko Pohjolainen, Salme Rintala ja Reino Äikiä.

Vuosikokouksen jälkeen hallitus piti järjestäytymiskokouksensa. Oikealta Juhani Forsberg, Kirsti Naskali, Mauri Hauhia ja Pertti Hakanen.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Uusi Kari on täällä!

(Minulla on asiaa ja sanon sen kaiken.
Löylyä tupaan kansakunta!)

– Pahimmasta selvitty runot, aforismein höystettynä, laululyrikkat omaa luokkaansa!

Pyhäjärvi-juurinen Pekka Kari on kirjailija ja näyttelijä ja on aloittanut uransa vuonna 2009 jäätyään lomauteuksi metallimiehen pestistään. Nyt käsissä kahdeksas julkaistu teos, viides runokirja, jonka on kustantanut Kohtalon Jänis Tuotanto; Karin oma toiminimi, jolla hän kustantaa kirjojaan ja tuottaa teatteria.

– Minä sanon sen kaiken. Sanat ovat tapani kommunikoida, puhuttani ne eivät kuule. Siksi kirjoitan!

– Pahimmasta selvitty luotaa aikamme probeleemaa selvitä markkinoinnin ja tietoverkkojen maailmassa "päsin takaisin" -teemalla.

– Pahimmasta selvitty on kannanotto ja historiallinen näkökulma, universaali kaiku ikuisuudelle. Runot tuolta puolen historian, tämän päivän, takana tähtitaivas öinen, murheet eilisen, kaipaus – olla suomalainen.

– läisyys, nähdä kaikki, se tapahtui jo – Pahimmasta selvitty!

– Marionetteja, peltirumpuja, tyhjiä tynnyreitä kolistellen sai idean... Siitä kertoo

– Pahimmasta selvitty! – Missä olet Suomi? – Markkinavoimat veivät sinut...

– Tyhjat tynnyrit kansakunnan, tietokoneet virtuaaliystävät, kansakunnan ponnitus kasvattaa markkinavoimien imua. – Harhakuva sanon minä! – Pääntalon aikaan pystytettiin kansakunta, nyt pidetään yllä hursittuja seinä sen. – Kansakuntaan vetää ja se tuntuu. Yhteinen työmme, sen hedelmä karkaa nettiin ja ostoksiin helpoihin netissä, kulutusyhteiskunta... pitää yllä, ruokkii - mitä? – Rakentaako se jotain - tyhjän tae... – HEHHEE!

– Silmät auki suomalaiset! – Pahimmasta selvitty!

Muuhun tuotantooni voi tutustua kotisivullani: www.kohtalonjanis.kotisivukone.com

Tuomioni-monologini näytelmäni kiertää Ei armahdusta, Rundi! nimikkeen alla kaupunginteattereissa omaa tuotantoni. Näytelen itse. Käsikirjoitus perustuu novelleihin ja olen muokannut sen itse. Ohjaus on minun. Otan kantaa edellä mainittuun näytelmäni.

Olen 41-vuotias entinen metallimies ja nykyinen Jänis. – Metallialalle en palaa.

– Taide vie minut. Se on sydämessä, oli jo silloin!

– Siksi – Pahimmasta selvitty on olemassa...

Pekka Kari / Jänis

Pahimmasta selvitty runoteos julkaistu 4.2.2016.

:

PEKKA KARI p. 044-3221074
Mikkolantie 2 A 8 33470 Ylöjärvi
pekkav.kari@gmail.com

www.kohtalonjanistuotanto.kotisivukone.com

Huuhkan tyttäret

Viime lehdessä Sortanlahtea koskevassa artikkelissa mainitsin, että konstaapeli Heikki Huuhkalla oli kuusi kaunista tyttäretä. Oikea määrä tyttäriä olikin seitsemän. Eeva Huuhkan tytär Eila Mäensivu soitti ja oikaisi lukumäärän. Tyttäret vanhimmasta nuorempaan olivat Aino, Martta, Tyyne, Eevi, Saima, Rauha, ja Lempi. Vanhin syntyi 1905 ja nuorin 1920. Kaikki ovat jo nukkuneet pois.

Sodan jälkeen useat sortanlahtelaiset saivat asuinpaikan Ikaalisten kauppalan laitamilta Rahkolan tilan maista, Rahkolankujan varrelta. Kujan ensimmäinen talo oli Maria ja Heikki Huuhkan talo ja heidän alapuolellaan asuivat Maria Kajander, Rauhan ja Kallen kanssa.

Minä aloitin yhteiskoulun Ikaalisissa 1950 ja olin koulukortteerissa Kajanderilla. Muistan hyvin Huuhkan pariskunnan, kävin heillä kylässäkin. Kalle Kajander kalasteli Kyrösjärvellä ja kerran veimme Huuhkallekin kuhan ja se oli hyvin mieluinen tulainen. Ja tietysti niissä yhteisissä tapaamisissa oltiin lopuksi aina "Sorttalassa" ja miten hyvin siellä oli asiat. "Tuoretta kallaa saatii joka päivä, lohta, siikaa ja nieriää ja vaikka mitä." Ja sehän oli totta. Sortanlahti oli kalakaupan keskus, josta vietiin suunnattomat määrät kaloja muualle Suomeen.

SALME RINTALA

Tule mukaan kesäiseen Karjalaan 04.-07.07.2016!

Bussin reitti: Mynämäki, Sastamala, Nokia, Tampere, Lahti, Kouvolaa, Lappeenranta, Imatra, Parikkala, Wärtsilä, Sortavala. Keitämme retkikahvit ennen Sortavala. Kuljettajana tuttu Hannu Sorvari.

1 yö Sortavalassa, Hotelli Seurahuone:

05.07. aamiainen. Retki Valamoon.

Käkisalmen Mökkikylä 2 yötä:

Saunat, päivällinen ja illanvietto ravintolassa.

06.07. aamiainen. Retki Pyhäjärvelle, sankarihauta, Sortanlahti, Yläjärvi, jossa retkikahvit.

07.07. aamiaisen jälkeen kotimatalle Viipurin kautta, jossa vielä ostosaikaa.

Jos matkaan lähtee 30 henkilöä, hinta on silloin 372 euroa/henkilö. Tähän kuuluu ryhmäviisumi, matkat, majoitukset, retkievät ym. tarvittavat.

Vastaava matkanjärjestäjä
Matka-Mekka Oy Uusikaupunki.
Matkanvetäjänä Laila Inananen,
16 vuoden kokemuksella.
Tervetuloa hausalle kesämatkalle!
Soita 040-5049135

Paukkujen 10. sukumatka suuntautuu

Sortavalaa, Petroskoihin ja Aunukseen
30.6. - 3.7.2016.

Matkan hinta riippuu siitä,

miten paljon on mukaan lähtijöitä:

340,00 e/hlö - 465,00 e/hlö

Omasta viisumista hyvitetään 75,00 euroa.

Hinta sisältää:

-Kuljetukset Tampereen seudulta

Venäjän puolelle ja takaisin

-1 hotelliyö Sortavalassa puolihoidolla

-1 hotelliyö Petroskoissa puolihoidolla

-1 hotelliyö Aunuksessa puolihoidolla

- Matkaeväät retkipäivinä

- Kiertoajelut - Ryhmäviisumin

- Oppaan ja tulkin palvelut

Matkalle voi lähteä muitakin kuin Paukkujen sukuun kuuluvia.
Ilmoittautuminen mahdollisimman pian ja viimeistään maaliskuun loppuun mennessä

Hannu J. Paukulle

p. 0500-741296 tai s-posti

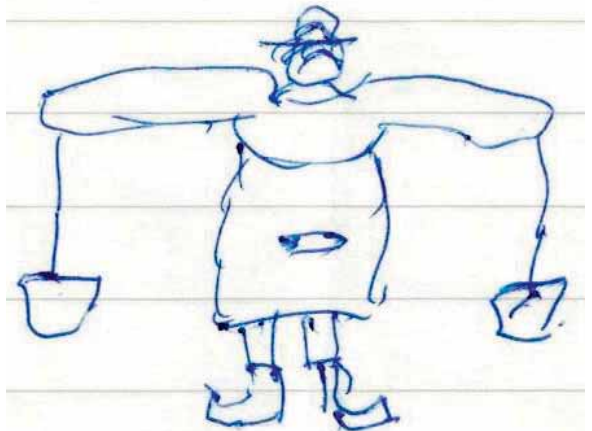
hannu.paukku@punkalaidun.fi

SUVANNON SEUTU
1917-1921
elämää ja ihmiskohtaloita

Hanki historiaa kertova teos,
tämä on myös arvokas lahja!

Ämmän länget eli muistoja Noitermaasta

Muistellessani lapsuuden aikoja siellä Noitermaassa tulivat mieleeni ns. ämmän länget. Jo nimestä voi päätellä, että naiset niitä eniten käyttivät. Vesijohtoa ei ollut ja länkiä tarvittiin pääosin veden, mutta myös muuhunkin kuljettamiseen. Länkien olkapäihin osuvat kohdat oli topattu, etteivät olkapäät olisi kipeytyneet kantamusten alla. Ämpärit olivat yleensä puusta tehtyjä ja jo sinällään painavia.

Kylän keskellä asui Antti Taivassalo Mari-vaimonsa kanssa. Antti oli innokas puutarhuri, hänellä oli omenapuita ja marjapensaita. Taivassalosen tontti oli osin vanhan hiekkamontun pohjaa ja se kärsi usein veden puutteesta. Toinen pieni maapala heillä oli pienen lammen rannalla noin 200 metrin päässä tästä toisesta tontista. Sieltä hän kantoi vettä ämmänlängillä tontillensa. Antin toinen käsi oli toista lyhyempi, mutta veden kantaminen sujui rivakasti.

Kerran joku oli mennyt syömään vadelmia heidän rannan tonttiltaan, eikä tämä huomannut Antin tuloa. Kiivasluontoinen Antti ei kauaa miettinyt, vaan heitti vilkan eli talikon pakoon pyrkivän vadelpäiden jalkoihin. Piikit iskeytyivät aivan karkulaisen kantapäiden taakse, mutta eivät onneksi osuneet. Osuessaan piikit olisivat voineet tehdä pahaakin jälkeä nuoren miehen kantapäihin.

Antti ja Mari kasvattivat sota-aikana kahta sikaa. Kun kansanhuollon tarkastaja tuli syksyllä käymään, hän ihmetteli missä toinen sika on, kun karsinassa oli vain yksi possu. Antti sanoi, että se toinen sika pani saporon kippuraan ja lähti tiehensä. Tähän vastaukseen oli tarkastajan tyytyminen.

ESKO SIPPONEN
Keuruu

Suksi luistaa

Johannes Ijas kävi edustamassa Vpl. Pyhäjärvi-seuraa Karjalan Liiton hiihtomestaruuskilpailuissa Kouvolassa 5.3.2016. Tuloksena oli "odottamaton mestaruus" M80-sarjassa, jossa suksi kunnioitettavat viisi osanottajaa. Onnittelut hiihtomiehelle!

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita tiedot ajantasalle

p. 040 730 2622

tai ilmoita kotisivujemme lomakkeella
tai toimituksen sähköpostiin.

Laatokan puolustus, osa V: Sotatoimista Valamon saarilla, osa III

Kirjoitussarja Laatokan puolustuksesta jatkuu, edellinen osa julkaistiin lehden numerossa 2/2016.

Mökerikko

Mökerikko sijaitsee Valamon satusaaristosta lounaaseen noin 13 kilometriä, suunnilleen Valamon ja Heinäsenmaan puolivälissä. Saari on Heinäsenmaan tapaan hiukan pitkänomainen koillinen – lounas – suunnassa.

Saari on noin kilometrin pituinen, leveydeltään puolisen kilometriä. Vuodelta 1929 olevan kartan mukaan saaren alava eteläosa kasvaa pensaikkoa, korkeampi keski- ja pohjoisosa mäntymetsää. Vanhassa kartassa saaren korkeimmalle kohdalle on merkitty kolmiomittaustorni ja korkeusluvaksi 20,3 metriä. Pohjoisen lahdelman rannalle kartantekijä on piirtänyt muutaman rakennuksen. Tämä viittaisi luonnonsatamaan. Mökerikko oli aikanaan Valamon luostarin kalastussaari. Myrskyllä saarelle oli kuitenkin mahdotonta rantautua.

Mökeriköä alettiin varustaa vankityövoimalla juhanuksen aikaan vuonna 1918. Majuri Väinö Svanström raportoi esimiehelleen kesäkuussa 1919:

"Patteri n:o 3 Mökeriköllä on varustettu kahdella 75 m/m laivatykillä sekä yhdellä konekiväärillä. Patterille on tehty rintasuojus kivestä ja maasta sekä ammuslokerointa. Mökerikön patteri on (sijainniltaan) erinomainen, koska Laatokka tämän patterin kohdalla ainoastaan lyhyen aikaa talvesta on jäässä. Miehistö, nyt ainoastaan 10 miestä, asustaa hyvin puutteellisessa mökissä saarella, asunnossa ei ole edes uunia ja on miehistö tällä saarella hyvin kurjassa asemassa."

Mökerikön kuuden tuuman patterin louhintatyöt aloitettiin vuonna 1920. Ensimmäinen Canet-tykki asennettiin paikoilleen seuraavan vuoden kesällä ja toinen vuonna 1923. Kevyt patteri jätettiin poikkeuksellisesti myös paikoilleen.

Molempien pattereiden pääampumasuunta oli kaakko. Kevyeltä patterilta voitiin ampua täysympyräsektoriin ainakin yhdellä tykillä. Raskaalle patterille sen sijaan jäi koilliseen Valamon saariryhmän suuntaan noin 1000 piirun katve. Betoninen tulenjohtosema aiheutti katveen mainitussa suunnassa. (Suomen tykistön nykyisin käyttämä piiru on 1/6000 täydestä kulmasta. Aiemmin on käytetty myös muita, 6000-jakoisesta hieman poikkeavia piiruja. Yksi aste on noin 16 piirua).

Jatkosodan aikana Mökerikössä oli kevyt patteri. Kalustona oli 75 mm:n kenttätykit.

Pitkinä jatkosodan vuosina vartiopalvelus pienillä ulkosaarilla ei ollut miellyttävää. Puhdetyöt antoivat elämään ylimääräistä sisältöä. Mökerikko tuli tunnetuksi omatekoisista soittimistaan.

TK-toimittaja Lauri Lamminmäki kirjoittaa Suomen Kuvalehdessä syyskuussa 1943:

"Saarella on mainio orkesteri, joka syysyön iltoina voi kerääntyä pihakallioille lottansa johdolla pitämään serenaadiä. Soittimet ovat tietysti omatekoisia. Orkesterin esitykset aiotaan lähitulevaisuudessa levyttää."

Kolmella Laatokan saarella on nykyisin pelottava maine. Heinäsenmaa, Vossoni ja Mökerikko olivat pitkään kiellettyä aluetta.

Saarilla suoritetuista kokeista liikkuu vielä tänäkin päivänä monenlaisia huhuja. Juha Taskinen on runollisessa kirjassaan *Laatokan seitsemän merta* kuvannut käyntiään Mökerikössä vuonna 1993:

"Sen sijaan Mökeriköllä oli pelottava – Tunnustelin joka askelella jalkojen alla maata. Pienikin outous sai pelkäämään, että nyt astun miinaan – Mäen päällä rojotti tykinlavettien luurankoja. Sirpaleita, ruostunutta rautaa, ampumaukkoja ja uumeniin kulkeutuvia tunkkaisia käytäviä – Tämä hylätty saari ei ollut kenenkään suojeluksessa, pikemminkin itse pahalaisen hallinnassa."

Valamo-seura ry:n puheenjohtaja, eversti, kotiseutuneuvos Niilo Kohonen kertoo ensimmäisten lapsuusmuistojensa olevan Mökeriköstä. Hänen isänsä työskenteli kanta-aliupseerina RT 3:ssa. Kohoselle jäi käynnistään Mökerikössä vuonna 1995 erityisesti mieleen erään majoituspesäkkeen päällä ollut tyhjiin viinapullojen röykkiö. Saarella on täytynyt kaikesta huolimatta olla elämää.

Vuoden 1943 TK-reportsi Mökerikön soittokunnasta on hieman propagandan makuinen. Vain tuuli soittaa surumielistä virttään Mökerikön rannoilla keväällä 2001. Huolella rakennettu vanha rannikkolinnake on ankeassa tilassa. Mökerikön saari on tyhjä ja osin palanut. Ainuttakaan rakennusta vanhoja linnaitteita lukuunottamatta saarella ei ole. Tosin saarelta löytyy myös mielenkiintoisia yksityiskohtia.

Vain rautoja rantakallioissa on jäljellä Mökerikön laiturista, johon vain pienet yhteyksalukset muinoin kiinnittivät. Laiturialueen kupeessa on taulu, jossa tuskin havaittava teksti

Sortanlahden suuren komentosuuren yhteyteen rakennetaan voimalaitoskorsu. Siihen on sijoitettu venäläinen puukaasutaja sekä samaa valmistetta oleva moottori ja generaattori. Sortanlahti 29.8.1942.

"Saporesonnaja zona" (kielletty vyöhyke).

Vain kivijalat ja tiilikasat kertovat laiturin lähellä oleesta kasarmista ja parista muusta rakennuksesta. Entisen laiturialueen lähistöllä on vielä suuri bunkkeri, joka on molemmista päistään suljettu suurella kiviröykkiöllä. Suomalaiset rakensivat tämän bunkkerin 1930-luvulla.

Merimiinojen ankkureita lojuu tämän bunkkerin suuaukon ulkopuolella. Eero Auvinen tunnisti myöhemmin valokuvistamme kaikki kuvissa näkyneet kolme miinatyyppiä. Kaksi miinamallia on näytillä myös hänen rakentamassaan Pansion miinamuseossa. Bunkkerin lähellä on muovitasakuun laitettu pieni paperinen ilmoitus, joka kertoo venäjäksi: "poseschenie territorij opaschna dlja vaschevo zdarovja" (kulkeminen alueella vaarallista terveydellenne).

Paperilappusen varoittava viesti herättää tietenkin monia kysymyksiä raskaasti suljetun bunkkerin sisälöstä. Merimiinojen ankkureista voi päätellä Mökerikön olleen neuvostolaivaston koalueena. Bunkkeriin on kenties suljettu jotain laivaston ongelmajätettä. Vanhojen meritorjuntaohjusten hapetinaineet sekä eräät savutuksissa käytetyt kemikaalit ovat pahoja myrkkyyä. Säteilysin reagoiva annosnopeusmittarimme pysyi kyllä rauhallisena niin tämän suljetun betonibunkkerin luona kuin muuallakin Mökerikössä.

Saarella on vaikea kuvitella olevan Juha Taskisen kokemaa vaaraa maamiinoistakaan. Niilo Kohosen mainitsema viinapullo-röykkiö läheisen majoituskorsun katolla on vuodesta 1995 tuskin ainakaan pienentynyt. Voisi arvailla, että majoituskorsussa on pitemmän aikaa asustellut

ryhmä, joka on kuluttanut aikaansa miten on parhaiten tainnut. Mökerikössä kävijän on siis ainakin terveellistä varoa rikkoutuneita pullonpohjia.

Keskisaaren patterialue on kohtalaisen hyvässä kunnossa. Alun perin kuuden tuuman tykeille tehdyissä asemissa oli jatkosodan aikana 75 mm:n tykit.

Avarien tykkipoteroitten pohjalla onkin pienet pulttikehät. Molempien tykkipoteroitten pohjalla on useita merimiinojen ankkureita. Ikuisiksi arvoitukseksi jäänee, miten ja miksi nämä raskaat laitteet on tänne tuotu.

Tykkiasemien miehistö ja ampumatarvikesuojat ovat hieman kosteinakin kohtalaisen hyvässä kunnossa ja teräsovet paikoilleen. Huomio kiinnittyy taitavasti rakennettuihin rautaisiin ammusten juontokouruihin. Ilmeisesti ratkai-

su on paikallisen asemestarin työtä, koska kevään 2001 matkalle osallistuneet Ove Enqvist ja Kenneth Gustavsson kertovat, etteivät ole tämännäköisiä missään ennen nähneet. Myöhemmin vielä Ristisaarissa törmäimme vastaavaan ratkaisuun.

Betoninen matala tulenjohtotorni on noin 100 metrin päässä tykkiasemista. Torni on huonossa kunnossa, mutta sinne pääsee eikä se ole erityisen vaarallinen.

Kaksiosaisen rakohuoneen toista puoliskoa on käytetty majoittumiseen. Tähytysrakoon on viritetty lasit, huonetilaan muurattu pieni uuni ja rakennettu makuulaverit. Jäänee ratkaisematta, ovatko asialla olleet retkeilijät vai saaren vartiomiestistö. Aivan patterialueella ovat myös kevyen ilmatorjuntajaksen säästöbetonista tehdyt asemat.

Sotien aikaisia lähipuolustusasemia löytyy Mökerikön saaren pohjoiskärjestä. Saaren eteläpäässä on useita betonoimattomia avoasemia.

Eteläpäässä ovat myös alkuperäisen 75 mm:n patterin avoasemat. Toinen on säilynyt hyvässä kunnossa. Asema on 1920-luvun tuotantoa: siististi tehty, mutta niukasti suojaava.

Mökerikön kalliorannoille on vaikea rantautua. Saattaa olla vieläkin vaikeampaa päästä rannasta ulos, jos tuuli äkisti nousee.

ERKKI MARTTILA
Laatokan puolustuksen perinneyhdistys ry

Kirjoitus on
aiemmin julkaistu
Jaakkiman Sanomissa

Saksalaisen KM-veneläivueen miehiä puunhakkuussa telttansa edustalla. Sortanlahti 20.10.1942. Kuvat: SA-kuva.

Osa IV: Paikannimien taustaa Mahhoi – Orola – Ivaskensaari

Kauko Hinkkasen työstämä, mielenkiintoinen paikannimien taustojen tutkiminen jatkuu.

Tulevissa numeroissa on luvassa lisää tietoa, miten kylien eri kolkat ovat saaneet nimensä. -MRT

Orola

Orolan kylä sijaitsee Pyhäjärven rannalla noin kolme kilometriä kirkolta kaakkoon.

Harjula

Heikki Päiväläisen perillisten talo.

Juhola

Juho Päiväläisen omistama talo.

Orolassa oli aikoinaan kaksi Päiväläisen taloa, *Poikala* ja *Juhola*. Vanhassa kyläsijoituksessa rannasta katsottuna oikealla puolella oli Poikala aivan tiessä kiinni, sitten oli *Kotonen* ja *Juhola*, jossa asui Juho-niminen isäntä.

Juholapelto

Päiväläisiä oli Orolassa kaksi päätäloa: *Juholaiset* ja *Poikalaiset*. Pelto kuului siis edelliselle.

Kaivokorva-aho

Kaivo sijaitsi ennen Orolan kylästä Ivaskensaaren päin menevän tien varrella. 1930-luvulla ei kuitenkaan löytynyt kaivoa.

Katilapelto

Aukea paikka metsässä Orolan oikotien varrella **Kukon Mikolta** Leppörolle päin.

Tällä paikalla sijaitsivat vanhan pappilan rauniot. Talon paikka tuntuu vielä, metrin korkeat rauniot paikat ja kaivon paikalla syvä kuoppa.

Vuodesta 1642 oli Käksälä ja Pyhäjärvellä yhteinen kirkkoherra, joka ainakin ajoittain asui Pyhäjärvellä, missä pastorin virkataloksi oli osoitettu kaksi auranalaa maata Orolan kylässä.

Kaivotvaemaa

Pelto Ivaskensaaren päin. Tadmää eli lannoitettu

maa.

Keärmekiv

Kivi sijaitsi **Nikkasen, Kotosen (Kukon)** ja Poikalan Päiväläisen rajalla.

”Ko Orola isännät kirjoiliit isojaio aikaa yhe pyy-ki luon, ni sin olj ain keärmeitä siin kivel.” Juho Päiväläinen: ”Mie tapo siint viimise keärmie, ni sen jälkie ei ennää uo olt.”

Keärmelaht

Orolan ja Lahnavalkaman välillä oleva lahdeke. Niillä seuduin oli runsaasti käärmieitä.

Kuupranta

Pieni hiekkaranta-alue, kiviä kahden puolen, sijaitsi Orolan kylän ja Ivaskensaaren **Hämäläisen** rajalla. Rannalle on antanut nimensä 1600-luvulla asunut **Kuuppo**-niminen talonpoika (Chirister Kupä). – Wiika 1950, s. 445

Vanhatkaan ihmiset eivät enää muistaneet siellä asuneen sen nimisiä henkilöitä.

Kuustoameoa

Heikki Päiväläisen peltoja, jotka sijaisivat noin puoli kilometriä vanhasta kyläsijoituksesta.

Leppöoro

Leppää kasvavat rapakuopat sijaitsivat kirkolta Ivaskensaaren johtavan tien varrella ennen Orolan tienhaaraa. Paikka oli keväinen käärmien kokouspaikka. Käärmeitä alkoi ilmestyä jo huhtikuussa. ”Siinä olj käärmekiv, jolla pietti keärmeihe käräjät.”

Lähtielä

Entinen **Ahon**, myöhemmin **Federleyn** talo.

Markkola

Talonpaikka Orolan kylän vanhassa sijoituksessa rannasta tietä noustessa toinen talo vasemmalla. Vanhalla talon paikalla kerrotaan asuneen **Markko**-niminen mies aikana, jonne vanhojen ihmisten muistitieto ei ulotu.

Tila on **Ramman** ostotila, joka on kuulunut **Nokelaisille**, joiden mukaan

tila on saanut nimensä. Nokelaisilla oli useita perhekuntia, jotka erotettiin nimillä: *yrjöläiset*, *markkolaiset*, *tommolaiset* ja *simolaiset*. Tilan kansanomainen nimi oli *Markkola* ja sen asukkaat *markkolaiset*.

Markkola-aho

Aho sijaitsi **Heikki Ramman** maalla. Markkolan (Ramman) taloon kuuluu vanha kaskimaa.

Mustalaheluhta

Rantalieta sijaitsi Orolan kylästä Lahnavalkamaan päin. Keväiseen aikaan paikalle laskeutui paljon vettä, joten se oli liejuinen.

Mustalaht

Lahdelma sijaitsi Orolan kylästä Lahnavalkamaan päin ”ko vanhaa niittyy pappi metsäst lasseis rantaa”.

Lietteen ranta-alue vaiokutti mustalta, etenkin kun Pyhäjärven rannat olivat yleensä vaaleanhiekkapohjaiset ja vesi kirkas.

Myllyoja

Pyhäjärven laskeva oja sijaitsi Orolan kylän ja Lahnavalkaman puolivälissä. Siellä on ennen vanhaan ollut mylly. Heikki Rampa (75 v.): ”Komie oli pien poika, ni viel ol jlahostuneita hirsii. Kivet – meä tiijä – o ntyttykii, ainakii ne lähtiis viel sin jäivät.”

Myllöjasuu

Paikka, missä Myllyoja laskee Pyhäjärven Orolan kylän ja Lahnavalkaman puolivälissä. Paikalla on ennen ollut mylly, nykyisin vain kivet ovat jäljellä.

Myllypelto

Yrjölän talon luona sijaitseva pelto.

Notko

Alava alue sijaitsi Orolan kylään johtavan tien vasemmalla puolella. Heikki Rampa muisteli: ”Siitä enne ototettiin lehmät mänemää veräjäst.” Nimi johtui paikan alavuudesta.

Pajaharju

Pieni harju, vanha pajan paikka, sijaitsi noin 200 m

Yrjölän Yrjön rannasta Ivaskensaaren päin.

Harju oli noin sadan metrin pituinen rannan suuntainen matala harju. Vanhojen miesten muistelemalla siellä oli ollut seppä. Siitä on todisteena kivistä tehdyt pajan rauniot. Myöhemmin samassa paikassa oli puinen paja. Ks. *Sepänkylä*.

Petäjätoaemaa – petäjädemoa

Pelto sijaitsee maantien laidalla Päiväläisten puolella. Tadmää eli lannoitettu maa.

Pikonotkoniitty

Niitty sijaitsi Poikalan Päiväläisten maalla. Notkossa arvellaan pidetyn aiemmin lampaita.

Pikonotko-oja

Oja kulki Poikalan Päiväläisten maan halki.

Poikala

Päiväläisen veljesten omistama talo. Aiemmin talossa on asunut monta vanhaa poikaa. Kuulee sanottavan muodossa, Poikola – poikalaiset.

Poikala-aho

Aho kuului Poikalan taloon Päiväläisen maalla olevaan vanhaan kaskimaahan.

Poikalapelto

Pelto, jonka Poikalan Päiväläiset olivat raivanneet.

Ristimäki

a) Tähän on muodostunut ristin muotoinen harjanne, josta sen nimi johtunee. Sitä vastoin lähistöllä oleva toinen samanmuotoinen paikka on teiden risteyksestä saanut nimensä Ristmäentien. Täällä olevaan pehmeään hietaan ovat mäyrät ja ketut kaivaneet pesäkolonsa.

b) Teiden risteys Pyhäjärvestä Katilaan johtavalla tiellä diakonissan talolle Ylä-Katilaan Hauta-Jaakolle.

c) Korkea mäki Pyhäjärven kirkon lähellä, soranottoaikka. ”Katilaamäntii Ristmäe-tietä. Siin, mis as-

suit entiset pappila torpparit. Siint se män sellasta kangasta myöte.”

d) Alue lienee saanut nimensä, kun tällä metsäisellä kukkulalla usea tie yhtyi, tai ne leikkasivat toisensa muodostaen ristejä.

Ristmäitie

Metsäpolku diakonissan talolta Leppörolle johtava orolalaisten käyttämä tie.

Ristkivelehto

Lehto sijaitsi Orolan kylään kääntyvän tien oikealla puolella pitkin tien laitaa. Siellä oli ristiin haljennut kivi.

Rokkamäk

Mäki, joka sijaitsi Heikki Ramman pihasta noin 100 m *Sumpulaan* päin.

Näiltä tienoilta lienevät saaneet alkunsa niin monet pyhäjärveläiset kummitustarinat. Niille on antanut aiheen lähistöllä sijaitseva hautausmaa, sekä siellä asustava huuhkaja. Lisäksi salaperäinen kumina aiheutti oman tarinansa. Se kuului askelten tahdissa alla olevasta maasta.

Ruotokseranta

Ranta-alue, joka sijaitsi Käärmelahesta noin 300 m kylään päin. Olisiko kyseessä ruokituksen eli raivion ranta.

Sepänkylä

Kylä Pyhäjärven rannalla noin kolme kilometriä kirkolta kaakkoon. Kylässä on ollut jo 1800/1900-lukujen vaihteessa ennen vanhojen muistamaa seppä. Todisteena on kivistä rakennetut pajan rauniot. Olisiko jo *Vatjan viidenneksen Kusnetzovan* kylä ollut siellä, vrt. Pajaharju. Myöhemmin siellä on ollut puinen paja, jossa muistetaan työskennelleen Nälli-, Nokelais- ja Virki -sepät.

Yrjö Päiväläinen (Yrjölän Yrjö) rakensi kivipajan kohdalle kuivurin. Viimeaikoina kylässä ei ollut seppää.

Suuraho

Orolan kylään tultaessa va-

semmalla pitkä aho.

Tanelipöyväaho

Aho sijaitsi Orolan rannasta Ivaskensaaren tielle päin. Tietoa ei ole siitä, mistä Taneli-nimi johtuu. Pöytä selviää seuraavasta Heikki Ramman määritelmästä: ”Lakia aho ja siin olj loaja maaperäkv. Siin lapsen juostii parjrii.” Nimellä on saattanut olla jotain tekemistä *Danilovan* kylän kanssa. Nimi mainitaan Pyhäjärven vuoden 1500 verokirjassa. Ks. Wiika 1950, s. 27.

Tervahauva-aho

Aho, jolle Poikalan talo muutettiin, sitä ennen paikan nimi oli penkere.

Tommola

Tuomas Nokelaisen asunto.

Yrjölä

Liisa Nokelaisen omistama talo, Yrjö-nimistä rantaa. Talon viimeinen isäntä oli Yrjölän Yrjö.

Tämä talo jäi paikoilleen, kun isonjaon jälkeen vanha, yhdessä rykelmässä ollut kyläsijoitus purettiin ja talot siirrettiin kauemmaksi toisistaan.

KAUKO
HINKKANEN

Lähteet:
Hinkkanen Arvi,
kooste Pyhäjärven apajista

Hinkkanen Kirsti ja Toivo, muistitieto

Kotimaisten kielten keskus, KOTUS. Nimiarkisto
R
onimus J. V. 1906:
Novgorodin vatjalaisen viidenneksen verokirja v. 1500. Joensuu

Wiika Impi, 1950. 'Vpl. Pyhäjärvi. Pyhän-Säätiö, Turku.

Wiika Impi: Kylämuistio. Mikkelin maakunta-arkisto

Leipäkakkaroita ja -kakkuja

Kun puhutaan kakkaroista, niin on totuttu ajattelemaan pyöreitä makoisia perunakakkaroita. Tai maaomeniksihan perunoi- ta meilläpäin kutsuttiin. Mutta ei se ollut ainoa Karjalankannaksella kakkaraksi kutsuttu leivonnainen. Mahokakkara

Jos piirakan- tai kakan-kuoria jäi tähteksi, kun täyte loppui, niin kuoria paistettiin vähän aikaa uunin arinalla, niin että ne jäivät hiukan pehmeiksi ja sitkeiksi. Ne syötiin voin

kanssa lämpiminä. Kun piirakankuori oli tyhjä, se oli maho. Mahokakkaroita pidettiin herkkuna. Tieto on Sakkolasta. Tätä paistista kutsuttiin myös ime- läkakkaraksi, kielkakkaraksi ja hiilkakkaraksi. Muistan näillä joskus herkutelleeni. **Leukakakkara**
Vpl. Pyhäjärvellä, ehkä laajemminkin Suvannon seudulla, paistettiin hapanleipäaikinasta ennen varsinaista leivänpaistoa noin 2 cm paksuja kakkaraita.

Kun uuni oli hiillillään,

hiilet siirrettiin peremmälle. Puhdistetussa uunin etuosassa kakkarat sitten paistettiin. Paistamisen aikana niitä käännettiin ja taputeltiin leipälapiolla, etteivät ne pääse palamaan. Vähän jäähtyneinä ne voideltiin voilla ja syötiin lämpymäisinä. Näitä kakkaraita kutsuttiin myös nimillä: tuska-kakkara, hätäkakkara, leipäkakkara, arinakakkara ja leukaleipä.

Mörökakku

Sakkolassa leikattiin uunista otetusta, kuumasta ruis-

leivästä heti paksu kannika. Leikkuupinnalle levitettiin runsaasti voita sulamaan. Sulavaa voita sekoitettiin lusikalla pehmeään leivän sisukseen. Sitten herkkua syötiin lusikalla. Mörökakku annettiin lapsille leivänpaistopäivänä lämpimäisherkuksi.

Kaaliaiskakku

Tämäkin on pyhäjärveläinen nimitys. Kun leipätaikina oli otettu pytystä, niin taikinajäännöksiä kaavittiin taikinapyntyn reunoilta ja pohjalta. Näistä jäänteistä

leivottiin pieni kakku, joka paistettiin uunin arinalla. Kypsänä se voideltiin voilla ja syötiin lämpimäisherkkuna.

Paimenkakku

Kun leipää paistettiin, niin paimenelle leivottiin evääksi ruistaikinasta pieniä kakkuja. Uunista otettua ne siveltiin paksulla kermalla, joka oli maustettu suolalla.

Listimäkakku

Kun leipäjauhoja ei aina riittänyt uuden sadon kypsymiseen asti, niin Pyhäjärvellä emäntä listi pelloilta

sirpillä rukiintähtiä, kuivasi ne uunin edessä ja jauhoi jyvät käsikivillä jauhoiksi. Sitten hän alusti niistä imelän ruistahtaan, josta leipoi ja paistoi ohuita listimäkakkaroita.

Pohjana ohjeet **Irja Seppänen-Porkon** keittokirjasta: Apposkaalista mantikkamöllöön, jonka toinen painos on ilmestynyt vuonna 1963, kokoaja

ILMI PESONEN

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön

Adressit 10 euroa
kappale
+ postituskulut.
Tilaukset:
Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8
00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899
tai
juhaniforsberg@gmail.com

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari *Kaunista Vpl Pyhäjärveä*, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040

Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman lähetyskuluja. Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Suvannon seutu 1917-1921 elämää ja ihmiskohtaloita 336 s. Hinta 40 euroa. Tilaukset puh. 040 021 3369. Suvanto-kirjaa vain tästä numerosta 040 021 3369 tai sähköpostistani. Numerosta 044 564 1040 vain Kaunista Vpl Pyhäjärveä.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt vaakunapaita, jota saatavana jälleen kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta helmenharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muutama iso koko jäljellä.

Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl. Hanki myös kirja *Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita*: hinta jäsenille 30 euroa, muille 40 euroa.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi (huom. muuttunut sähköpostiosoitte)

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

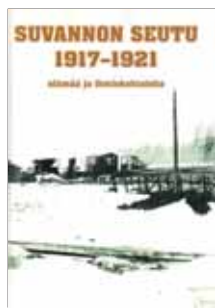
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko – Kaarle Viika, 1989. Historiaa sanoin ja kuvin, sekä murrenasanasto selityksineen. Hinta 25 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki
136 s. Reino Äikiä, 2008. Runsaasti kuvia ja muisteluja säätiön alkua ajoilta ja eri paikkakunnilla pidetyistä Pyhäjärvi-juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa.

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita
336 s. Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015. Hinta 40 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-pöytästandaari
Suunnittelu Kaarle Viika, 1963. Hinta 42 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-isännänviiri
Koko 45x400 cm. Suunnittelu Kaarle Viika, 1992. Hinta 75 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot Pirjo Kiiala, puh.0442815 047 tai pirjo.kiiala(at)gmail.com.

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN KOTISIVUT löytyvät osoitteesta: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

OSALLISTU MYÖS YHTEISEN PITÄJÄLEHTEMME TEKOON! Laita tarjolle kuvia ja kirjoituksia. Toimituksella on oikeus muokata aineistoa.

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvikerhon tarinatuokio on keskiviikkona 6. päivänä huhtikuuta 2016 klo 13.30 Koulukatu 12, Tampere. Kevätretkiasiaa ja ilmoittautuminen alkaa. Kerho tekee kevätretken lauantaina 21.5.2016. Vietetään yhteinen kevätpäivä Vpl. Pyhäjärvi-seuran vieraina Helsingin Jollaksessa, Karjalaisen kesäkotia Villa Salmelassa, jossa on myös lounas. Tutustuminen Vuosaareen ja kierros päättyy merimieskirkkoon, jossa on kahvit. Lähtö- ja paluupaikka on Tampereen Keskustorin Vanha kirkko. Tarkemmin retkestä huhtikuun lehdessä.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon huhtikuun kokous pidetään torstaina 7.4.2016 Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti. Aloitetaan klo 13. Esillä Lappalaiset, Musakat, Pärssiset ym. Vernitsan asukkaat kahdella edellisellä vuosisadalla. Tervetuloa!

Vpl Pyhäkylä-Seura pitää yleisen kokouksen Kiikassa-Kinnalan Koukulla 23.4.2016 klo 11.30. Aloitamme ruokailulla. Ohjelmassa Karjalaisia sananparsia, arvoituksia, arpajaiset, seurustelua ym. ajankohtaisia asioita. Lopuksi kahvit. Ilmoitathan tulostasi Seija Jokiselle puh. 040 8355820 tai sähköpostilla seija.jokinen@netti.fi Tervetuloa!

Karjalan Liiton ja Suomen Metsästysmuseon karjalaisen erätarinoiden keruuseen ehtii vielä osallistua. Keruu-aikaa on 31.3.2016 saakka. Tarinoita toivotaan lisää etenkin Suomenlahden rannikkopitäjistä ja Kannaksen itäosasta. Keruuta koskeviin kysymyksiin vastaa Metsästysmuseon amanuenssi Pekka Allonen, pekka.allonen@metsastysmuseum.fi, puh. 019 723 751 tai 045 170 1585.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n sääntömääräinen kevätkokous su 3.4. klo 14 Karjalatalon Laatokka-salissa. Kokouksessa käsitellään myös kesän Pyhäjärvi-juhlien järjestelyasioita, joten läsnäolo on tosi tärkeää. Arpajaiset ja omakustanteinen kahvitarjoilu. Tervetuloa! Hallitus

Seuraava Pyhäjärvi-lehti ilmestyy huhtikuussa. Aineistot toimitukseen viimeistään 8.4.2016 mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Päätöimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsontie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätöimittaja
Korpimetsontie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Pertti Hakanen, Mauri Hauhia, Kirsti Naskali, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%